

THEOSOFIA

Jaargang 103 nummer 4, augustus 2002
Tweemaandelijks tijdschrift van de Theosofische
Vereniging in Nederland

Redactie:

Anne Myrthe Iken (hoofddred.),
Els Rijneker (secretaris),
Richard van Dijk,
Elisabeth Raven

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen: €16 per jaar
(Nederland en België).
Losse nummers: €3.

Zetwerk: Willy Evelein
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp:
Tom Ockerse

© 2002

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotoko-
pie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Macht corrumpert, liefde maakt heilig Radha Burnier	126
Leven als Eén Beverly Champion	129
Het pad H.P. Blavatsky	133
Het veld van bewustzijn N.S. Marathey	135
Moed K. Dinakaran	139
Vedanta lessen - zwaar maar waar Yvonne Malykke	141
Eeuwige onophoudelijke beweging K.V.K. Nehru	145
Het voorspellen van de toekomst Mary Anderson	151
Wetenschap en <i>De Geheime Leer</i> Dai Trandang	156
Chela's H.P. Blavatsky	160
Boek & periodiek	162
Verenigingsnieuws	163
Adressen Theosofische Vereniging	164

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

Macht corrumpeert, liefde maakt heilig

– Radha Burnier

Men zegt dat macht corrumpeert, en dat absolute macht absoluut corrumpeert. Er bestaan vele vormen van macht: hersenmacht, geldmacht, statusmacht, machinemacht enzovoort. Alle vormen van macht verblinden mensen en zetten hen op een kwaadaardig pad van wreedheid en uitbuiting. Het gevoel van macht is koppig en versterkt het ego-bewustzijn van het lagere verstand. Zelfs goede mensen worden misleid door het maya dat macht is.

De hang naar macht toont zich evenzeer in kleine als in grote zaken. Het zorgt ervoor dat mensen in posities van gezag in een gezin, een school of een zaak, neerbuigend gaan praten tegen anderen, lagergeplaatsten. Het leidt ertoe dat mensen in een sterke maatschappelijke positie zich belangrijk gaan voelen. Degenen die intellectueel of anderszins vaardiger zijn dan hun naasten denken dat zij macht hebben. Maar zoals wij weten ‘veranderen’ alle vormen van macht ‘in stof en as in de mond’, want zij die lijden veroorzaken, moeten zelf lijden, volgens de Wet.

De menselijke geschiedenis getuigt ervan dat macht het hart ineen doet schrompelen. Genadeloze uitbuiting en onderdrukking van zwakkeren - gevangenen, gekoloniseerden, afhankelijken, vrouwen, kinderen en dieren - is onafgebroken aan de gang door de eeuwen heen. Is er dan geen mogelijkheid tot emancipatie vanuit de cyclus van lijden die daardoor geschapen wordt, niet alleen voor de slachtoffers, maar ook voor hen die verblind zijn en harteloos worden?

Er is een nieuw soort toerisme gaande, dat mensen, vooral zwarten uit Amerika, naar West Afrika brengt, het land van hun voorouders. Zij zien, uit de eerste hand,

het bewijs van de duivelse gedragingen begaan door mensen die aasden op geldmacht. Het allereerste verslag van een slavenaankoop dateert, zegt men, uit 1503. Vanaf toen tot het midden van de negentiende eeuw werden zo'n zes miljoen mensen gevangen genomen door handelaren in samenwerking met plaatselijke stamhoofden. Van hen overleefde slechts een klein deel; het totale aantal dat onder ellendige omstandigheden stierf tijdens hun gevangenschap en transport liep in de miljoenen. De toeristen huilen vaak bittere tranen wanneer zij de donkere, bedompte kerkers zien waar de slachtoffers opgesloten werden totdat een schip aankwam, en de instrumenten die gebruikt werden om hen te brandmerken, en de ene deur 'waardoor geen terugkeer mogelijk was' om ze in de scheepsruimen te stoppen.

In de twintigste eeuw heeft de geschiedenis zich herhaald. In Europa, China, Afrika, Cambodja, Zuid-Amerika enzovoort, heeft de machtsmanie van monsterlijke mensen met absolute macht zichzelf vervuld door het martelen, uithongeren en aflachten van miljoenen mensen. Elke dag wordt in de hele wereld dezelfde minderwaardige behandeling op talloze dieren toegepast.

In verscheidene gebieden ter wereld worden jonge opgroeiende vrouwen opgesloten en in afzondering (purdah in India) gehouden. Zij hebben niets in te brengen over hun leven. Meisjes krijgen minder te eten en vaak geen onderwijs na de basisschool. Vrouwen worden verkracht, geslagen, verbrand of verkocht omdat er niemand is om hen te beschermen, noch hebben zij de middelen om zichzelf te onderhouden als ze erin zouden slagen weg te lopen.

In bepaalde tijden werden slaven beschouwd als bezittingen die verzorgd moesten worden, maar nu is dat veranderd. Enorme aantallen arme mensen worden misleid door aanbiedingen van lucratieve betrekkingen in verre oorden en gedwongen te werken in weerzinwekkende omstandigheden. Wat zij verdienen wordt weggestreept tegen de kosten van de reis,

voedsel en andere kosten, om ervoor te zorgen dat zij voortdurend schulden hebben en overgeleverd zijn aan hun meesters, die ontzettend rijke multinationals of hun zetbazen kunnen zijn. Een verslag over dit onderwerp vermeldt: 'Ook al doordringt de vrije markt de wereldeconomie, zij brengt niet noodzakelijkerwijs democratie, mensenrechten of verbeterde leefomstandigheden met zich mee'. Dit soort slavenarbeid bestaat in Brazilië, India, de Golfstaten en zelfs in Parijs en andere Europese hoofdsteden, waar meisjes uit arme gezinnen in onderontwikkelde gebieden als hulp in de huishouding aangenomen worden.

In toenemende aantallen worden kinderen en adolescenten seksueel misbruikt en gestraft als zij zich niet onderwerpen. In Zuid-Afrika is onlangs vastgesteld dat veel schoolmeisjes uitgebuit worden door onderwijzers en naaste familie. Maar het verhaal verschilt weinig van dat in andere landen.

Er is een volkomen verschillend soort macht die de enige macht is die de moeite van het hebben waard is, omdat het geen lijden tot gevolg heeft. Deze macht wordt nooit opgelegd of ten toon gespreid en heeft niets te maken met persoonlijke wil. Het is een stralende kracht die allen die ermee in aanraking komen heilig maakt en zegent. Dit is de macht van de Liefde.

De liefde probeert niets te bereiken. Zij spant zich niet in om indruk op anderen te maken. Zij veroorzaakt geen pijn, noch overheerst zij, maar zij inspireert altijd. De macht om 'niets in de ogen der mensen' te zijn is de macht van de liefde. Zoals G.S. Arundale schreef, de liefde zegent hen die lijden en hen die lijden veroorzaken. Het is misschien goed om zijn oproep te memoreren in deze tijden van intens lijden en wreedheid:

'O Macht van de Liefde! Wij beloven u onze trouw, wetende dat alleen de liefde de wereld kan verlossen. Wij roepen uw zegen aan over allen die trachten u te dienen. Wij roepen uw zegen aan over allen die lijden

moeten ondergaan, opdat zij vreugdevol hun opgenomen zijn in uw liefde mogen ontdekken, zelfs temidden van hun lijden. Wij roepen uw zegen aan over allen die doelbewust lijden veroorzaken, opdat zij ertoe gebracht worden terug te keren tot u en u te dienen’.

Het moment van de dood

Herhaaldelijk worden er vragen gesteld over de theosofische zienswijze betreffende orgaantransplantaties en andere moderne technologieën. Het beleid van de Theosofische Vereniging is dat zij geen officieel standpunt inneemt over dit soort zaken. Zij geeft alleen een aantal leidende principes aan, en laat het over aan individuen en groepen om deze te interpreteren en toe te passen. Maar voor degenen die zich zorgen maken over zaken als orgaantransplantaties zijn bepaalde belangrijke beweringen uit *De Mahatma Brieven* misschien interessant. De Mahatma KH schreef over het stervensproces:

‘Zelfs een *waaninnige*, of iemand in een aanval van *delirium tremens* zal op het tijdstip van zijn dood dit ogenblik van volmaakte helderheid hebben, hoewel hij niet in staat is dit tegen de aanwezigen te zeggen. De man mag misschien dood lijken. Maar vanaf de laatste polsslag, vanaf en tussen de laatste harteklop en het moment waarop de laatste vonk van dierlijke warmte het lichaam verlaat - *denkt het brein* en doorleeft het *Ego* in die luttele korte seconden opnieuw zijn hele leven. Spreek fluisterend, U, die bij een sterfbed bijstand verleent en zich in de plechtige tegenwoordigheid van de Dood bevindt. U moet vooral de stilte bewaren onmiddellijk nadat de Dood haar klamme hand op het lichaam heeft gelegd. Spreek fluisterend, zeg ik, om de rustige stroom van gedachten niet te verstoren, en het Verleden niet te hinderen, dat druk doende is zijn weerkaatsing op de Sluier van de Toekomst te werpen’. 1)

Elders wijst dezelfde verheven auteur erop dat dit gevoel, dat het sterkst is op het kritieke moment van de overgang van de fysieke naar de innerlijke regionen de

vormgever zal worden van ons wel of wee, ‘het *levensbeginsel* van ons toekomstig bestaan’. 2)

Het wordt duidelijk uitgelegd in de passage waaruit de bovenstaande aanhaling (zie noot 1)) is gehaald, dat de laatste gedachte onwillekeurig is, dat de indrukken en gedachten die het sterkst waren tijdens het leven op het stoffelijk niveau dat geëindigd is, die indrukken zijn die naar boven komen terwijl het brein beeld na beeld omhoog stuwt in een paar korte terugblikken die het bewustzijn verlichten. Daarom kan het belang van een zuiver en goed dagelijks leven niet genoeg benadrukt worden. Het advies van KH is: ‘Wij moeten op onze handelingen letten en onze hartstochten en begeerten gedurende onze hele aardse loopbaan onder controle houden’, zodat onze laatste gedachten en verlangens niet ongunstig zijn voor toekomstige vooruitgang.

Wat is in dit licht gezien, de situatie van de patiënt die slachtoffer wordt van moderne medische technologie en die hulpeloos ligt met slangetjes en medicamenten in zijn stervend lichaam gepropt, of wiens organen verwijderd worden, of wie een nieuw orgaan in zijn lichaam krijgt, wanneer het ogenblik van terugblik en helderheid optreedt? Ofschoon het vanuit het materiële oogpunt het beste lijkt om het lichamen bestaan te rekken, is het de vraag of het wel verstandig of gewenst is om in te breken in het ernstige en gewijde ogenblik, wanneer de ziel de gelegenheid krijgt te begrijpen wat waarlijk goed is. Geniet de orgaandonor of de ontvanger ervan enig voordeel, vanuit spiritueel oogpunt bezien?

Noten

1 Adyar edn., p. 167; *De Mahatma Brieven*, brief 23B, (17), p.185.

2 Adyar edn., p. 124; *De Mahatma Brieven*, brief 20C, p.139.

Uit: *The Theosophist*, december 2000

Vertaling: A.M.I.

Leven als Eén

– Beverly Champion

In die onschatbare gids voor het dagelijks leven, *De sleutel tot de theosofie*, adviseerde mevrouw Blavatsky ons: ‘Om een ware Theosoof te zijn, moeten wij onszelf ertoe brengen te leven als één, juist te handelen en nederig door het leven te gaan... er zullen altijd mensen zijn die weigeren het essentiële verschil te zien tussen Theosofie en de Theosofische Vereniging – het idee, en zijn onvolmaakte belichaming. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden dat er tussen het abstracte ideaal en zijn voertuig een zeer belangrijk verschil bestaat.’

Mevrouw Beverly Champion is de Nationale Voorzitter van de TS in Australië.

Op 17 november 2000, vierde het ‘voertuig’ zijn 125e verjaardag en liever dan alleen maar terug te denken aan onze voorbije geschiedenis, wordt ons gevraagd vooruit te kijken naar de nieuwe eeuw en te trachten te definiëren wat de nuttigste rol van de Theosofische Vereniging kan zijn in onze snel veranderende en interactieve wereld.

Het valt niet te ontkennen dat menselijke conflicten nog steeds grote problemen scheppen in de huidige wereld en dat er een dringende noodzaak bestaat voor betere samenwerking en begrip. Ons werd verteld dat een van de redenen voor de oprichting van de TS was het gaandeweg heilzaam beïnvloeden van het eigentijdse denken om aldus het menselijk bewustzijn te regenereren. Het woord ‘doen gisten’, d.w.z. gaandeweg beïnvloeden, was een interessante woordkeus aangezien het, behalve het toevoegen van een substantie aan deeg om gisting te bewerkstelligen, ook betekent doordringen, transformeren, wijzigen en temperen.

Dit is vast en zeker ook nu nog een primaire doelstelling van de Theosofische Vereniging, omdat het beïnvloeden van de manier waarop de mensheid denkt ook betekent het beïnvloeden van de kwaliteit van de hele levenservaring. Het concept van deze invloed moet onder ogen gezien en goed begrepen worden. Ik denk dat dit

een van de steeds belangrijker wordende doelstellingen is van de TS, d.w.z. het verklaren van de universele kracht van het denken en de cruciale rol van de mens in de evolutie naarmate wij onze unieke bijdrage leren te benutten en begrijpen.

Dit ware broeder- en zusterschap, waarbij ieder voor allen leeft en allen voor ieder, is een van de theosofische grondbeginselen die elke theosoof in zijn of haar persoonlijk leven in praktijk moet brengen.

Wij leven nu in een snel bewegend technologisch tijdperk dat ver verwijderd is van de wereld van 125 jaar geleden. Tegenwoordig zijn het onze mentale vermogens die zich steeds meer ontwikkelen en de boodschap van onze onderlinge verbondenheid moet voortdurend herbevestigd worden als wij ooit de uitdaging van HPB om 'als één te leven' willen realiseren. Wij kunnen niet buiten onze verbinding met de heersende bewustzijnsstroming die onze wereld voortdurend aan het scheppen is. Wij zouden er goed aan doen te denken aan het gezegde dat de Natuur de mensheid volgt, niet andersom; dat het door de kracht van ons *manasisch* beginsel, of de kracht van ons bewustzijn is, dat wij medescheppers worden.

Zijn wij ons als leden van de TS voortdurend bewust van de manier waarop deze machtige kracht werkt wanneer wij onze menselijke vermogens van verbeeldingskracht, denken, spreken en daarop volgend handelen gebruiken? Is de invloed die wij uitoefenen gewoon door onze aanwezigheid in de wereld weldadig of niet? Ons is verteld dat de mate waarin of de snelheid waarmee de evolutie plaatsvindt, afhankelijk is van de graad van ontwaakt bewustzijn in de mens. Als dat zo is verdient de idee enige kritische beschouwing.

In *De sleutel tot de theosofie* zegt HPB:

'In de sociologie, evenals in alle takken van ware wetenschap, geldt de wet van uni-

versele causaliteit. Maar deze causaliteit omvat als een logisch voortvloeisel die menselijke solidariteit waarop de theosofie zozeer de nadruk legt. Als het handelen van de een inwerkt op het leven van allen, en dat is inderdaad een wetenschappelijke gedachte, dan kan de werkelijke menselijke solidariteit, die de grondslag vormt van de verheffing van het ras, alleen worden bereikt doordat alle mannen broeders en alle vrouwen zusters worden en allen in hun dagelijks leven ware broeder- en zusterliefde in praktijk brengen. Het is deze actie en interactie, dit ware broeder- en zusterschap, waarbij ieder voor allen leeft en allen voor ieder, die een van de theosofische grondbeginselen is die elke theosoof niet alleen zou moeten onderwijzen, maar ook in zijn of haar persoonlijk leven in praktijk moet brengen.'

Hoe kan de TS in de toekomst impact hebben tenzij ieder lid bewust een leven leidt dat de doelstellingen van de Vereniging actief demonstreert?

In *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* krijgen wij een vertaling van de verlichte denkbeelden van de Boeddha over de keten van oorzaken van menselijk lijden. Hij spreekt ook over het ophouden van het lijden, of met andere woorden, de uitweg! Onze theosofische literatuur omvat zoveel punten met betrekking tot de manier om de massa van het menselijk lijden, die zo evident is in onze wereld, te beëindigen. Deze waarheden zijn verspreid door de leraren van het menselijk ras en de vraag blijft over: Wat doen wij ermee?

125 Jaar geleden werd de jonge TS niet alleen opgedragen bij zoveel mogelijk mensen het nobele concept van de eenheid van alle leven te introduceren, maar ook om een kern van universele broederschap te vormen. Het woord nucleus, net als het woord 'leaven' (I: doordringen; II: zuurdesem), was een interessante keuze en duidt een centraal deel aan, waaromheen andere verzameld zijn; een kern; een begin waaraan zich toevoegingen moeten hechten; een zaadje waaruit zenuwen te voorschijn komen. Hoe schatten wij onze prestaties in, als huidige leden?

De vroege leden werden uitgedaagd om mensen te onderrichten met de kennis dat de wereld onderworpen is aan de werking van universele wetten. HPB schreef dat 'de TS gesticht was om mannen (en vrouwen) te helpen in te zien dat er zoiets als theosofie bestaat en om hen te helpen daarheen op te stijgen door te studeren en de eeuwige waarheden te assimileren.'

Zij zei verder dat theosofie de Eeuwige Zon is, en de Vereniging de snel verdwijnende komeet die probeert in een baan om de aarde te komen om een planeet te worden, die eeuwig draait binnen de aantrekkingskracht van de Zon der Waarheid. Theosofie is de oeverloze oceaan van Waarheid, Liefde en Wijsheid, die zijn schittering op de aarde afspiegelt, terwijl de TS alleen maar een zichtbaar belletje is op die afspiegeling. De TS is het magazijn van alle waarheden die geuit worden door de grote zieners, de ingewijden en de profeten van de eeuwen en zij is het kanaal waardoor meer of minder waarheid kan worden uitgeschonken over de wereld.

Deze visie is vandaag de dag zeker zo gerechtvaardigd als ooit en de noodzaak dat deze waarheden in brede kring te vinden zijn en voortdurend opnieuw geformuleerd worden is van nog groter belang. Onze wereld lijdt pijn; springt de TS op dit moment effectief in bij die nood?

De leden is wel verteld dat de TS geen zieltjes wint; met enige reserve waag ik het echter hierover van mening te verschillen. Het is waar, wij trachten niet te bekeren in de aanvaarde zin van het woord, maar de TS heeft de ongelofelijke wijsheidsleringen ontvangen, die tegenwoordig bekend staan als theosofie, en wij bieden zeker alternatieve denkbeelden ter overweging aan. Ondanks alle doe-het-zelfboeken die nu in de winkels te koop zijn, bevredigt het seculiere niet, en er manifesteert zich een diepe honger naar spirituele regeneratie.

De TS is haar leden. Zij werd gevormd als een experiment om aan te tonen dat praktische coëxistentie mogelijk is, ongeacht achtergrond en geloof.

De Italiaanse filosoof Mazzini vertelt ons dat 'wat slechts een hypothese is in een

bepaald tijdperk, een principe wordt in de daarop volgende eeuwen.' Is dit niet de rol van de TS, om langzaam het denken van het tijdsgewricht te beïnvloeden? Onze rol zou kunnen zijn om het denken van de wereld te beïnvloeden tot een begripen van eenheid aan de ingegraven gedachten van afgescheidenheid te veranderen, die zo relevant zijn in ons materialistisch tijdperk. Als wij de Drie Doeleinden van onze Vereniging willen naleven, moeten wij meer doen om een publieke kijk op het menselijk potentieel te stimuleren, alsmede onze rol in dat proces.

De TS werd gevormd om een dynamische nieuwe relatie te helpen bevorderen tussen alle mensen, waarbij onze gemeenschappelijke elementen erkend worden en niet alleen onze verschillen. Maar als wij in onze theosofische centra de tijdloze boodschap die theosofie is, actief bevorderen, verspillen wij dan niet onze energie en onze hulpbronnen? Door voornamelijk gezien te willen worden als een paraplu organisatie die alle religies, filosofieën en wetenschappen bestudeert, zouden wij onze gastvrijheid te ver kunnen laten gaan doordat een stroom uitgenodigde sprekers op onze podia verschijnt die hun eigen particuliere boodschap verkondigt.

Theosofie is de oeverloze oceaan van Waarheid, Liefde en Wijsheid, die zijn schittering op de aarde afspiegelt, terwijl de TS alleen maar een zichtbaar belletje is op die afspiegeling.

Bij het voorbereiden van loge/afdelingsprogramma's is het vaak een zaak van het inroosteren van welke spreker er maar beschikbaar is, ongeacht de relevantie van hun onderwerp ten opzichte van de doelstellingen van de Vereniging. Dit wordt gerechtvaardigd als zijnde consistent met de gedachtenvrijheid die zo kostbaar is in de theosofische kijk op het leven. Als de taak alleen maar is om elke week het pro-

gramma te vullen, is er een reëel gevaar van afglijden naar een paraplu organisatie die voornamelijk door andere groepen gebruikt wordt. Als de formule van lezingen/voordrachten verouderd is, zoals sommigen denken, moeten wij actief technologische manieren onderzoeken om de tijdloze wijsheidsleringen te verspreiden die wij geacht worden uit te dragen. Kleine informele discussiegroepen op verscheidene locaties kunnen ook zeer effectief zijn.

De TS werd gevormd om te helpen de manier waarop mensen denken, te veranderen. De Adepten die haar oprichting hebben geïnspireerd wilden een radicale transformatie van het menselijk bewustzijn.

G.R.S. Mead vroeg aan vroege leden: 'Wat beogen wij te bereiken door onszelf te bundelen in de Vereniging, als het niet is om die Vereniging een passend instrument te maken voor de regeneratie van de mensheid – om de TS inderdaad tot die kern te maken waaruit zich, in de komende eeuwen, een ware universele broederschap kan ontwikkelen?'

HPB daagde ons uit om te werken voor een helderder toekomst. Zij gaf aan dat de TS 100 jaar eerder gevormd werd dan dat het mogelijk zou zijn dat de mensheid een grote stap voorwaarts zou maken. Zij zei dat ofschoon dit niet in de 20e eeuw zou

gebeuren, er wel een duidelijke mogelijkheid was dat de mensheid deze grote stap voorwaarts zou maken in de 21e eeuw, mits aan bepaalde voorwaarden voldaan was.

Ofschoon HPB deze voorwaarden niet specificeerde, kunnen wij wel raden dat zij zouden gaan om een algemene acceptatie van de eenheid en onderlinge verbondenheid van alle leven; respect voor de natuur en de werking van universele wetten; dat alles cyclisch is waarbij ieder tijdperk gebouwd is op de ervaring en vooruitgang van de voorgaande cyclus; en dat bewustzijn, leven en beweging onderling verwisselbare termen zijn voor Dat wat een continuüm is, zij het in of buiten manifestatie.

De TS werd gevormd om te helpen de manier waarop mensen denken, te veranderen. De Adepten die haar oprichting hebben geïnspireerd wilden een radicale transformatie van het menselijk bewustzijn. Het doel was om de tijdloze wijsheidsleringen die in alle religies en filosofieën te vinden zijn, opnieuw te introduceren, en om het potentieel van die entiteit die mensheid, te onderzoeken. Misschien is dat laatstgenoemde doel wel waar de Wetenschap inderdaad 'onze grootste bondgenoot' is, naarmate wij onze bewuste inspanningen voortzetten om te leven als een.

Uit: *The Theosophist*, november 2000
Vertaling: A.M.I.

Hij die sympathie noch antipathie koestert,
is evenwichtig en beheerst van denken.

Uit: "Bhagavad Gita"

Het pad

– H.P. Blavatsky

Mijn voornaamste en enige doel was naar voren te brengen dat de fundamentele principes van iedere exoterische religie en filosofie, oud of nieuw, vanaf het eerste begin slechts echo's waren van de aloude 'Wijsheidsreligie'. Ik trachtte aan te tonen dat de **BOOM VAN KENNIS, net als de Waarheid zelf, *Eén* was: en dat, hoezeer ook verschillend van vorm en kleur, het blad aan de twijgen, de stam en zijn hoofdtakken nog steeds die waren van dezelfde oude Boom, in de schaduw waarvan de (nu) esoterische religieuze filosofie van de rassen die onze huidige mensheid op aarde voorgingen, zich had ontwikkeld en gegroeid was.**

Ik geloof dat ik deze doelstelling zoveel mogelijk volvoerd heb in de eerste twee delen van *De Geheime Leer*. Het was niet de occulte filosofie van de esoterische leringen die ik op mij genomen had aan de wereld in het algemeen uit te leggen, want dan zou de kwalificatie 'Geheim' verworpen zijn tot het *geheim* van 'Jan Klaassen' (een poppenkastpop), uitgeschreeuwd als op het toneel; maar eenvoudig om 'dat wat gedeeld kon worden' uit te delen, en om het naast het geloof en de dogma's van voorbije en huidige naties te leggen, aldus het origineel en de bron van de laatstgenoemde te belichten en hoe verminkt zij geworden waren. Als mijn werk in deze tijd van materialistische aannames en universele beeldenstorm te prematuur is voor de massa wereldse mensen... dan heeft die massa pech gehad. Maar daar het niet te prematuur was voor de serieuze bestudeerders van de theosofie, behalve misschien dan voor hen die gehoopt hadden dat een betoog over het soort gecompliceerde overeenkomsten die bestaan tussen de religies en filosofieën van het bijna vergeten verleden, en die van de huidige dag, even eenvoudig zouden kunnen zijn als een keukenmeidenroman uit de stationsboekhandel. Zelfs het bestuderen van een afzonderlijk filosofisch systeem, of dat nu dat van Kant of van Herbert Spencer, van Spinoza of van Hartmann is, vereist meer

dan een studie van een paar jaar. Lijkt het daarom niet redelijk dat een werk dat verscheidene dozijnen filosofen en meer dan een half dozijn wereldreligies vergeelijkt, een werk dat de wortels met de grootste omzichtigheid dient te onthullen, daar het slechts een toespeling kan maken op de geheime bloesems hier en daar – niet bij eerste lezing begrepen kan worden, noch zelfs na verscheidene malen lezen, tenzij de lezer voor zichzelf een systeem ervoor uitwerkt?...

Er zijn verscheidene manieren om kennis te vergaren: (a) door de uitspraken van de kerk of de moderne wetenschap blindelings te aanvaarden; (b) door beide te verwerpen en te beginnen met voor zichzelf te waarheid te onderzoeken. De eerste methode is gemakkelijk en leidt tot maatschappelijk respect en eerbetoen van onze medemens; de tweede manier is moeilijk en vraagt meer dan gewone toewijding aan de waarheid, het negeren van persoonlijk voordeel en een niet aflatend doorzettingsvermogen. Zo was het vroeger en zo is het nu, behalve misschien dat zulk een toewijding aan de waarheid zeldzamer is in onze tijd dan vroeger. De onwil van de moderne Oosterse student om voor zichzelf te denken is nu even groot als Westerse eisen en kritiek op de ideeën van anderen.

Hij eist en verwacht dat zijn 'Pad' bereid is met alle egoïstische bemoeienis van modern gemak, geasfalteerd, voorzien van een snelle spoorweg en een telegraaf, en zelf met een telescoop, waardoor hij, terwijl hij op zijn gemak achteroverleunt, de arbeid van andere mensen kan observeren; en terwijl hij hen bekritiseert, uitkijkt naar het gemakkelijkste, om occultistje te spelen en amateur bestudeerder van de theosofie. Het echte 'Pad' naar esoterische

kennis is heel anders. De toegang ertoe is overwoekerd met de bramen van verwaarlozing; de travestieën van de waarheid gedurende lange eeuwen belemmeren de ingang en het wordt verduisterd door de trotse minachting van zelfgenoegzaamheid, waarbij iedere waarheid buiten alle proportie wordt verdraaid. Alleen al de drempel over te gaan vereist een niet aflatende inspanning, vaak zonder resultaat, gedurende vele jaren, en wanneer men eenmaal aan de andere kant van die drempel staat, moet de vermoeide pelgrim te voet omhooggaan, want het smalle pad leidt naar afschrikwekkende bergtoppen, nooit gemeten en onbekend behalve voor hen die al eerder de in wolken gehulde top bereikt hebben. Zo moet hij, stap voor stap, omhoog klimmen, waarbij hij elke duimbreed voor zich moet overwinnen door zijn eigen inspanningen; terwijl hij geleid wordt door vreemde wegwijzers waarvan hij de aard slechts kan vaststellen door de verweerde, half uitgewiste inscripties te ontcijferen, al voortgaande, want wee hem als hij, in plaats van ze te bestuderen, ze rustig betitelt als 'niet te ontcijferen'. De 'Leer van het Oog' is *maya*; alleen die van het 'Hart' kan hem tot een uitverkorene maken.

Moeten wij ons erover verbazen dat zo weinigen het doel bereiken, dat zo velen geroepen worden, maar zo weinigen uitgekozen? Wordt de reden hiervoor niet verklaard in drie regels op p. 27 van 'De Stem van de Stilte'? Hier staat dat terwijl "eerstgenoemden trots herhalen, 'Zie, ik weet', de laatsten, degenen die nederig zijn, zachtjes bekennen, 'naar ik gehoord heb'". Zo worden zij de enige 'uitverkorenen'.

Uit: *Lucifer*, juni 1890
Vertaling: A.M.I.

Het veld van bewustzijn

– N.S. Marathey

Wanneer het woord ‘bewustzijn’ wordt gebruikt, veronderstelt dit dat er iets in het leven zich ergens van bewust is. Dit kan tweevoudig zijn: zelfbewustzijn en objectief bewustzijn.

Dit artikel is een fragment uit een nog te verschijnen publicatie van TPH Adyar getiteld ‘Wetenschap van Zelf-realisatie’.

Wijlen Sri N.S. Marathey was lid van de Marathi Federatie van de Indiase sectie. Hij is de auteur van verscheidene theosofische boeken in het Marathi.

Bewustzijn vereenzelvt zich met een bepaalde verbinding van lichaam en leven, met het gevoel dat het een deel is van het lichaam. Verder is het zich bewust van iets anders dan dat lichaam, alhoewel beide voortkomen uit dezelfde bron van Ik-heid. Door middel van herhaalde ervaring van een dergelijk functioneren van het bewustzijn, ontstaat een gerichtheid op het lichaam, als hij die weet en handelt, en tegelijkertijd een gehechtheid aan de objectieve uiterlijke wereld.

Het moet duidelijk zijn dat leven en bewustzijn verschillende rollen spelen, ofschoon men wellicht aanneemt dat ze hetzelfde zijn. Leven is de levende energie, die verbonden met vorm alle activiteiten uitvoert. *Zuiver bewustzijn* speelt geen andere rol in deze activiteiten dan te zorgen voor een achtergrond van bewustzijn voor elke levende vorm. Bijvoorbeeld, leven dat in verscheidene groepen cellen in het menselijk lichaam functioneert, blijft van deze cellen verschillen.

Ter verduidelijking: met een filmprojector wordt het één na het andere beeld in een film op een scherm afgebeeld, die de indruk geven van een voortdurend bewegend verhaal. De film draait, elektrisch door een motor voortgedreven, doch de lamp schijnt alleen maar en doet niets. Het scherm doet eveneens niets, behalve te zorgen voor een achtergrond voor het licht

en voor de schaduw die door het apparaat geprojecteerd wordt. In deze wereld zijn op een vergelijkbare manier tijd en ruimte het scherm, en zuiver bewustzijn is de machtige lamp in de filmprojector. De elektrische energie stelt de levenskracht voor, terwijl de film de 'vorm' kant van deze wereld in beweging uitbeeldt. De *Bhagavad Gita* (VII.5) drukt dit wereldverschijnsel op de volgende wijze uit: 'Leer mijn andere natuur, de hogere, het levens-element, kennen waardoor het heelal wordt geschraagd'.

De achtvoudige samenstelling van *Prakriti* genoemd in het vorige vers (VII.4) geeft de 'vorm'-kant weer, bestaande uit de vijf oorspronkelijke elementen of *mahabhutas*, plus *manas*, *buddhi* en *ahamkara*. Dit wordt de lagere natuur (*apara prakriti*) genoemd terwijl *jiva* of leven als de hogere natuur (*para prakriti*) is vermeld. Laatstgenoemde bezielt de lagere of materiële werelden, terwijl *Purusha* van beide verschilt, en de functie schijnt te hebben de tweevoudige aard, of *Prakriti* samen met bewustzijn, voort te brengen. Bijvoorbeeld wanneer een mens buiten bewustzijn is, leeft hij nog steeds en zijn longen, hart en andere delen van het lichaam functioneren automatisch. Tenzij zijn bewustzijn terugkeert, is hij toch niet in staat tot weten of tot handelen uit eigen beweging.

Wie is verantwoordelijk voor het handelen van iemand, zelfs wanneer die persoon ervan overtuigd is dat hijzelf richting aan zijn handeling geeft? Wat is de aard van het 'Ik' dat de handelingen van een individu stuurt?

Wanneer het bewustzijn terugkeert, beginnen zowel leven als vorm als reactie op de omringende wereld uit eigen beweging te handelen. Er zijn gevallen waarbij personen buiten bewustzijn zijn, soms jarenlang, zonder weer tot bewustzijn te komen alhoewel de levensfuncties, zoals

eten en drinken normaal voortgaan. Dit geeft aan dat het bewustzijn van een persoon gescheiden is van het in leven zijn.

Op een bepaald moment zou men zich kunnen afvragen: Wie is verantwoordelijk voor het handelen van iemand, zelfs wanneer die persoon ervan overtuigd is dat hijzelf richting aan zijn handeling geeft? Wat is de aard van het 'Ik' dat de handelingen van een individu stuurt? In een samenleving wordt, in de regel, de persoon volledig verantwoordelijk gehouden voor zijn doen en laten. Volgens de wet zijn er weinig gevallen waarin de intentie om een daad uit te voeren niet bewezen is: indien de persoon geestelijk gestoord is, of zo jong is dat hij niet in staat is een misdaad te beramen. Hoewel een persoon overtuigd kan zijn van zijn eigen verantwoordelijkheid voor zijn daden, toont enige waarneming aan dat het zijn gehele karakter of zijn hele wezen is dat hem dwingt op een bepaalde manier te handelen. Het is daarom noodzakelijk de aard van de Ik-heid in mensen te begrijpen.

Als honderd schoteltjes, die met water gevuld zijn, direct in de zon gezet worden, zullen er honderd weerspiegelingen van het zonlicht zijn, die elk een volledig beeld van de zon bevatten. Evenzo is zelfbewustzijn in een bepaalde levensvorm gewoon een weerspiegeling van het absolute bewustzijn achter de wereld van verschijnselen. Als dus de bovenstaande analogie op de waarheid duidt, dan is het zelf dat in een bepaalde levensvorm of in een verbinding van leven en lichaam voorkomt het universele zelf, dat zich vereenzelvigd met de levensvorm. Het is deze identificatie die de illusie veroorzaakt: Ik ben de persoon die verantwoordelijk is voor alles dat uit vrije beweging door middel van dit levende lichaam gebeurt, dat in verbinding staat met de uiterlijke wereld.

Wanneer men begint te onderzoeken wat dit Ik-bewustzijn - het middelpunt van iemands individuele leven- is, begint men te begrijpen dat alle kwaliteiten en capaciteiten tot de verbinding van leven en lichaam behoren, en 'Ik' in feite ontdaan is

van kwaliteiten. Er is niets behalve een besef van te zijn, hetgeen ontleend is aan de verbinding van leven en lichaam.

De Ik-heid geeft de indruk: 'Ik ben het lichaam en het denkvermogen met alle begeerten en afkeer'. Het werkelijke 'Ik' in het individu heeft geen dimensie of kwaliteiten anders dan die van het lichaam en van het denkvermogen. Daarom moeten we nagaan of en in welke mate de expressie van dit zelf verschilt van persoon tot persoon, en van andere onderdelen van de natuur.

Bij het allereerste begin van de schepping moet het kosmisch bewustzijn, nadat het zelfbewustzijn was geworden, zichzelf als de oorspronkelijke substantie beschouwd hebben. Het hele proces van evolutie van leven en stof moet begonnen zijn met het verlangen van het kosmisch bewustzijn zichzelf te kennen, wat het ertoe bracht zich te delen in de kenner en het gekende. Hoe dan ook, slechts kosmisch bewustzijn bestaat. Daarom moet dit weten aanvankelijk louter subjectief zijn geweest, maar het verlangen iets te zijn moet creatieve energie hebben vrijgemaakt en het oorspronkelijk lichaam hebben voortgebracht.

De volgende stap moet het verlangen om te bewegen zijn geweest; maar bewegen houdt tegelijk in dat stof door energie in ruimte en tijd wordt bewogen. Alle vier factoren die van het begin af aan in de fundamentele realiteit aanwezig zijn, worden actief en resulteren in een diffuse, zwarte nevel. Deze nevel die zich in de ruimte bevindt, wordt door energie verhit tot al zijn deeltjes trillen en golven licht uitstralen totdat de nevel overgoten is met wit licht. Het absolute bewustzijn wordt zich bewust van de lichtgolven in de oorspronkelijke stof die elkaar treffen en botsen. Een objectief bewustzijn zou het gevolg zijn, dat tot een proces van aantrekking en afstoting leidt. Dit zou veroorzaken dat stof zich samentrekt om verscheidene centra waartussen vrije ruimte is. Aangezien het absolute bewustzijn zichzelf verandert in een actief zesledig continuüm, dat stof, energie, ruimte, tijd, leven en bewust-

zijn omvat, die met elkaar een homogene realiteit vormen, is er geen plaats denkbaar waar elk van deze zes elementen niet aanwezig is. Al het gemanifesteerde bestaat slechts uit interactie tussen deze zes grondbeginselen. De meest onvoorstelbare soort bewustzijn kan slechts bewust van zichzelf worden door 'Ik ben dit allemaal' te ervaren.

Als je denkt, voelt, begrijpt en diverse delen van het lichaam gebruikt, is het uiterst moeilijk te beseffen dat je het niet zelf bent die handelt, maar de levenskracht in het lichaam.

Wat is de relatie tussen bewustzijn en leven? Een verstandig persoon begrijpt en ervaart zelf dat hij/zij niet het lichaam is. Maar het is moeilijk om zichzelf los te maken van de levenskracht die de fysieke vorm, samengesteld uit stof, bezielt. Als je denkt, voelt, begrijpt en diverse delen van het lichaam gebruikt, is het uiterst moeilijk te beseffen dat je het niet zelf bent die handelt, maar de levenskracht in het lichaam. Wanneer je je hand beweegt, kun je ondervinden dat de hand geen deel uitmaakt van jezelf, maar iets daarbuiten is, dat je naar geloven kan bewegen. Maar als een persoon vraagt, 'Ben ik het die deze hand in beweging brengt, of is de levenskracht in mijn lichaam voor deze bewegingen verantwoordelijk terwijl ik alleen maar een getuige ben?' dan wordt men bijna gedwongen te concluderen dat ik het ben die deze handelingen uitvoert.

Maar als we de handelingen van iemand anders waarnemen, merken we dat de persoon automatisch reageert op prikkels van buiten. Als we de persoon toevallig goed kennen, kunnen we bijna voorspellen wat hij onder zekere omstandigheden zou doen, waarbij de handelingen het automatisch gevolg zijn van de vooraf bepaalde psychologische aard van die persoon. Niemand is in staat om iets te doen wat in

strijd is met zijn karakter. Dus waarom laat het oorspronkelijke 'Ik' zich misleiden door te denken dat het verantwoordelijk is voor de handelingen die door het lichaam worden uitgevoerd, alsof het uit eigen vrije wil zou handelen?

Evenals zuiver water helemaal kleurloos is, maar de kleur aanneemt van het vat waarin het wordt gegoten, of van de kleurstof waarmee het wordt vermengd, zo neemt ook het 'Ik', dat geen kwaliteiten of bekwaamheden van zichzelf heeft, terwijl het met leven en stof samenwerkt, de verantwoordelijkheid voor handelingen op zich. In werkelijkheid zijn de handelingen het voortbrengsel van leven en stof die met elkaar samenwerken door middel van het medium van een bepaalde vorm, maar het ware Zelf vereenzelvigd zich met het leven en is onderworpen aan de waanvoorstelling dat het zelf leven is. Dit schijnt de rol van maya te zijn. Alle spirituele vooruitgang hangt af van vrij van deze waanvoorstelling te zijn en van het doorlopende proces om te komen tot niet-identificatie van het ware Zelf met leven.

Vorm, leven en bewustzijn zijn niet drie entiteiten die onafhankelijk van elkaar zijn, doch drie uitdrukkingen van één bestaan. Identificatie met de instrumenten van waarneming is in werkelijkheid een bewustzijnstoestand waarbij het ik als degene die het zelf ervaart zichzelf hecht aan het object van waarneming. Bijvoorbeeld als iemand een bepaald object ziet, wordt dit ervaren alsof een persoon voelt 'Ik ben het die ziet' en niet 'Ik gebruik het oog als instrument'. Zoals we weten wordt het beeld van een voorwerp op het netvlies weerspiegeld, en de optische zenuw geeft deze gewaarwording aan de hersenschors door. Vanuit de hersenen wordt de gewaarwording overgebracht naar het denkvermogen, waarvan niet bekend is hoe dit geschiedt, en vandaar naar het kenvermogen van de persoon die dan meent dat hij het voorwerp heeft gezien. Het blijft een

feit dat als het bewustzijn zijn aandacht niet richt op de gewaarwording van het oog, geen 'zien' plaats kan vinden. 'Zien' en 'niet zien' hangen af van het vermogen om de aandacht te richten, aangeduid als *chitta*. Deze aandachtsfactor schijnt de objectieve ervaring van het zien op zodanige wijze te veranderen dat de waarnemer zichzelf beperkt voelt door het waarnemingsveld.

Als bijvoorbeeld een lichtstraal met een doorsnede van 7 centimeter op een scherm wordt geprojecteerd, zal het lijken alsof de laatstgenoemde begrensd wordt door een ronde vorm met een diameter van slechts 7 centimeter. Het zou lijken alsof de rest van het scherm niet bestaat. Elk stukje ervaring wordt bepaald door zijn eigen grenzen, en dientengevolge meent degene die een ervaring opdoet dat dit zijn grenzen zijn. Na voortdurende herhaling van dergelijke zelfopgelegde beperkingen, is hij ervan overtuigd een beperkt wezen te zijn, wiens beperkingen bepaald worden door de instrumenten van waarneming zoals het menselijk oog. Verder heeft het oog zijn eigen sympathieën en antipathieën, verlangt het altijd naar plezier en het vermijden van pijn, hetgeen in zekere zin zijn vermogen om te weten en te handelen doet afnemen. Het absolute bewustzijn is zo beperkt door de beperkingen van opeenvolgende ervaringen. Het absolute bewustzijn, geleidelijk uiteengevallen in groeps-zielen, vereenzelvigd zichzelf met deze door de mens opgelegde zelfbeperking, door de zelfde ervaring altijd weer te herhalen. De *Bhagavad Gita* (II.62) drukt dit proces op de volgende wijze uit: 'De mens die verwijlt bij de objecten, raakt eraan gehecht', en vereenzelvigd zich uiteindelijk met een bekrompen, beperkte zelfwaarneming dat uit deze illusie is voortgekomen.

Uit: *The Theosophist*, september 2000
Vertaling: Ton van Beek

Moed

– K. Dinakaran

MOED is onontbeerlijk voor een kandidaat die het spirituele Pad volgt. In de *Bhagavad Gita* (hoofdstuk XVI) waar de Heer Krishna Arjuna onderricht over de goddelijke eigenschappen, plaatst hij *abhaya* of onbevreesdheid bovenaan. Hoe kan men vrij van vrees zijn en moed verwerven?

K. Dinakaran is lid van de Indiase sectie van de Theosofische Vereniging.

De *Bradaranyaka Upanishad* zegt, ‘Uit het tweede ontstaat angst’ (*dvityat vai bhayam bhavati*). Wanneer men zich bewust wordt van de eenheid van leven en bestaan, bestaat er helemaal geen angst. Het besef van afgescheidenheid veroorzaakt angst, en uit vrees ontstaat smart. Moed impliceert erkenning van het ondeelbare ene Zelf.

Er is niets ongeloofwaardigs aan de verhalen van grote wijzen die diep in het oerwoud vredig met wilde dieren leven. In *Aan de voeten van de Meester* staat: ‘Met een rustig denkvermogen gaat tevens moed gepaard, zodat je de verzoeken en moeilijkheden van het Pad onder ogen kunt zien’. Godsdienstige fundamentalisten verkondigen dat ‘de vrees voor God het begin van wijsheid is’, niettemin zeggen theosofen, dat noch vrees noch haat tot wijsheid kunnen leiden, de kennis van het Zelf is het begin van wijsheid. Dr. Annie Besant zei: ‘Het versmelten van jezelf met het Zelf is één van de zaken die door meditatie tot stand zou moeten komen’.

In de ‘Gulden Treden’, geeft HPB een nieuwe wending aan de eigenschap ‘een moedig verdragen van persoonlijk onrecht’. Grote geesten als Bruno, Hypatia en Socrates zijn het voorbeeld hiervan. Wanneer men beseft ‘Ik ben dat Zelf’, kan er geen sprake van zelfmedelijden zijn.

Ongetwijfeld zijn strijders moedig; niet-temin vereist het spirituele leven veel meer moed. Martelaars offeren hun leven voor een emotioneel doel zoals de natie of het geloof of een innerlijke overtuiging. In het spirituele leven heeft moed een diepere betekenis.

Wanneer men niet meer aan het zelf denkt, is er geen aanleiding om voor een godsdienst, of een land of een God te vechten. In de *Bhagavad Gita* (VI.29-30) zegt Krishna: 'Als zijn zelf harmonisch is geworden door Yoga, ziet hij het Zelf, wonend in alle schepselen, en alle schepselen in het Zelf, overal ziet hij dit. Hij die Mij ziet in alles, en alles ziet in Mij, hem zal ik nimmer verliezen en hij zal Mij nooit verliezen'. Zo'n persoon handelt altijd moedig, en zelfs subtielere vormen van angst komen in zijn leven niet voor.

Wil is een ander aspect van moed: zoals *Aan de voeten van de Meester* het kenschetst: 'Want uw wil moet zijn als gehard staal, indien gij het Pad zoudt willen betreden.' De kracht van de wil is niet bedoeld om op anderen te worden toegepast, maar om zichzelf te veranderen.

Dhira betekent in het dagelijkse spraakgebruik een moedig persoon. Maar in de Upanishads wordt de wijze omschreven als *dhiras*, omdat alleen een waarlijk wijs persoon werkelijk moedig kan zijn, wetende

dat er één God is die in alle levende wezens leeft, dat aldoordringende Innerlijke Zelf van alles, en dat er niets is om bang voor te zijn.

In de *Atharva Veda* (XX.15) luidt de aanroep van de Rishi's:

Moge de atmosfeer die we inademen onbevreesdheid in ons blazen,

Onbevreesdheid op de aarde en in de hemel!

Moge onbevreesdheid ons van achteren en van voren behoeden!

Moge onbevreesdheid ons boven en onder omringen!

Mogen we zonder vrees voor vriend en vijand zijn!

Mogen we zonder vrees voor het bekende en onbekende zijn!

Mogen we 's nachts en overdag zonder vrees zijn!

Laat de hele wereld mijn vriend zijn!

In *De Stem van de Stilte* wordt de leerling gewaarschuwd:

'Hoe verder gij voortschrijdt, des te meer valkuilen zult ge ontmoeten. Het pad, dat verder leidt, wordt door één enkel vuur verlicht - het licht van de heldenmoed, dat in het hart brandt. Hoe meer men durft, hoe meer men zal verkrijgen.'

Uit: *The Theosophist*, juni 2000

Vertaling: Ton van Beek

Het denken kan
geen enkel menselijk probleem oplossen,
het denken zelf is het probleem.

Uit: "In the light of silence,

all problems are dissolved"

van J. Krishnamurti

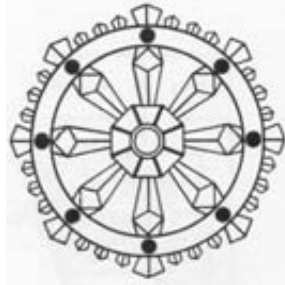
Vedanta lessen

- zwaar maar waar

– Yvonne Malykke

Onderscheidingsvermogen (viveka) kan zich alleen voordoen in een gezuiverd denkvermogen. Tot het 'wezen' van onderscheidingsvermogen behoort de overtuiging dat alleen Brahman werkelijk is en dat al het andere onwerkelijk is. Dit altijd in gedachten te houden en erop te vertrouwen dat dat zijn uitwerking heeft. Het doel van onderscheidingsvermogen is vast verankerd te zijn in de waarheid dat alleen Brahman IS en dat al het andere niet werkelijk is.

Mevr. Malykke is een actief lid van de Olcott Loge van de T.S. in Australië

Begeerteloosheid (vairagya) is het gevolg van de zienswijze dat de wereld in wezen onwerkelijk is. Het 'wezen' van begeerteloosheid is afstand te doen van de wereld en geen verlangen te hebben naar wat ook in de wereld. Het 'resultaat' ervan is dat men zich in walging afkeert van alle vormen van genot alsof het braaksel is. Het eindigt ermee dat men alle genietingen, aards of hemels, met minachting behandelt, als waren ze braaksel of brandend vuur of hel (*Advaita Bodha Dipika - Lamp of Non-Dual Knowledge*)

Velen zouden het erover eens zijn dat wat hierboven genoemd werd toch wel iets te onpraktische lessen zijn uit de Vedantische leringen. Dit soort verklaringen shockeert de lezer vaker wel dan niet vanwege hun grimmige benadering van het spirituele leven en van het meest duistere studiegebied dat de mens kent. Zulke leringen zijn voor hen die heilige kennis, *theo-sophia*, stellen boven alle ander bezigheden. Het is voldoende als de oprechte bestudeerder van onze tijd vasthoudt aan de innerlijke overtuiging dat het doel in het leven is het spirituele te verwezenlijken en het goddelijke in ons naar buiten te brengen en dat dit dan naar buiten toe tot uitdrukking gebracht wordt in leven en handelen.

De eerste van deze lessen is *viveka* of ‘onderscheidingsvermogen’ tussen wat werkelijk is en wat onwerkelijk is. Het is het pad waarlangs de *jnani yogi* bevrijding bereikt, door voortdurend onderscheid te maken tussen het onsterfelijke en het vergankelijke, tussen het Zelf en het niet-Zelf; door met een open denkvermogen te aanvaarden dat alles Brahman is en dat al het andere onecht is, en door uiteindelijk het intellectueel begrijpen te overstijgen en dit inzicht in zichzelf te verwezenlijken. De *jnani* stelt heilige kennis boven iedere andere bezigheid, aangezien er geen bevrijding kan zijn van de cyclus van wedergeboorte als iemand zijn identiteit niet volledig heeft doen opgaan in de “innerlijke werkelijkheid” of Atman. Alleen door voor eens en altijd *het hele najagen van geluk* op te geven kan er spirituele bevrijding komen. Het pad van genot leidt de zoeker af van het gekozen doel.

Alleen door voor eens en altijd het hele najagen van geluk op te geven kan er spirituele bevrijding komen.

Jnani Yoga is het pad van kennis en het is het pad voor diegene die de rede stelt boven andere systemen om tot bevrijding te komen. Door kennis en verstand komt de verwezenlijking van de “uiteindelijke waarheid” door middel van juist onderscheidingsvermogen. Het “ware” is altijd aanwezig, onveranderlijk, constant en vrij van lijden. Het onwerkelijke is niet-blijvend, niet-constant, afhankelijk makend, en de bron van lijden. Zoals alle systemen die spirituele bevrijding in het vooruitzicht stellen, wordt er van de aspirant gevraagd dat hij zijn denkvermogen transformeert door het te bevrijden van verkeerde gedachten, angst, frustratie enz, aangezien het “werkelijke” niet kan worden waargenomen als het denkvermogen vertroebeld wordt door misleiding en negatieve indrukken.

Door zijn innerlijke transformatie en juist onderscheidingsvermogen ontwikkelt de *jnani* een verlicht denkvermogen dat harmonie teweegbrengt tussen lichaam en denken en in staat is onderscheid te maken tussen de indrukken die het denkvermogen ontvangt. Vanuit dat juiste onderscheid maken, door meditatie en helder nadenken over de heilige leringen van de eeuwige filosofie, komt er geleidelijk aan het inzicht dat alleen Brahman werkelijk is, dat de wereld zoals wij die kennen een illusie is in die zin dat deze niet uit zichzelf geluk en gemoedsrust brengt. In wezen is de wereld onwerkelijk en illusoir omdat hij niet-blijvend is en altijd weer lijden met zich meebrengt. Door mystieke training streeft de aspirant ernaar het spirituele bewustzijn dat achter het denkvermogen verborgen ligt te onthullen, naarmate waarneming en intuïtie gescherpt worden.

De Vedantijnse wijzen leggen er met klem de nadruk op dat de “uiteindelijke werkelijkheid” slechts door juist onderscheidingsvermogen kan worden gerealiseerd. Daarom trainen wij ons denkvermogen om te zien waartoe uiteindelijk blinde gehechtheid en het gericht zijn op wereldse bezigheden leiden. Het denken wordt misleid wanneer het zich alleen maar richt op het najagen van genot. Blinde gehechtheid voert de mens weg van het uiteindelijke doel. Door *viveka* of het onderscheidend denkvermogen toe te passen breekt het zuivere bewustzijn van de “werkelijkheid” door en het bewustzijn wordt verlicht om het Atman te verwezenlijken.

Vairagya kan worden vertaald met ‘passieloosheid’. Het is het uitschakelen van de drijvende kracht der begeerte door niet-gehecht zijn en zelfverloochening. De zoeker ontwikkelt, nu hij geleerd heeft van fouten uit het verleden, een innerlijke ont-hechting van de zaken van deze wereld en realiseert zich ten volle dat het verlangen naar wereldse genoegens en het voortdurend bevredigen van begeerten iemand steeds weer aan het rad van wedergeboorte ketent.

‘Zich in walging af te keren van alle genot alsof het braaksel is en alle genietingen, aardse zowel als hemelse, met minachting te behandelen alsof ze braaksel waren of brandend vuur of hel’ is gespierd taalgebruik en zou, wanneer het letterlijk genomen wordt, kunnen resulteren in een fanatieke en verwrongen kijk op het leven en in een steriel ascetisme. De woorden moeten meer naar de geest dan naar de letter genomen worden. Veruit de beste methode om zelfverloochening te ontwikkelen is met openheid en mededogen in combinatie met zuiver begrip en kritisch onderscheidingsvermogen.

De *Crest Jewel of Discrimination* (kroonjuweel van onderscheidingsvermogen, vert.) stelt het zo:

Hoe kan het lichaam, dat slechts een zak botten is, bedekt met vlees, vol vuil en in hoge mate onzuiver, het zelfbestaande Atman zijn, de Kenner, die er altijd los van is?

Alleen een dwaas identificeert zich met een hoop huid, vlees, vet, botten en vuil, terwijl de mens die onderscheidingsvermogen bezit weet dat zijn eigen Zelf, de enige Werkelijkheid die er is, los staat van het lichaam.

De dwaze denkt dat hij het lichaam is, de mens met boekenkennis identificeert zich met de mengeling van lichaam en ziel, terwijl de wijze, die zich de werkelijkheid heeft eigen gemaakt door onderscheidingsvermogen, het eeuwige Atman als zijn Zelf beschouwt en denkt: ‘Ik ben Brahman’.

Gespierde taal van een mysticus die er geen doekjes om windt!

Afkeer van werelds genot kan ook ontstaan door een serie onplezierige ervaringen, en van de weeromstuit kan iemand tijdelijk belangstelling voor het spirituele ontwikkelen. Het gevolg van de onplezierige ervaringen eet echter al snel weer weg en het enthousiasme om zich met het spirituele bezig te houden begint minder te worden, naarmate de diepe indrukken en subtiel inherente tendensen van ervaringen en begeerten uit het verleden omhoog komen en zich doen gelden. Dan verliest *vairagya* haar drijfkracht.

Als je over de vraag nadenkt hoe je echt niet met afkeer vervuld te worden door de genietingen van het leven; het kan veel wijzer zijn ze te zien voor wat ze zijn; niet-blijvend, onwerkelijk in de uiterlijke betekenis van het woord.. Het voedsel geven aan begeerte en het versterken van het verlangen om steeds weer nieuwe genietingen na te jagen verzwakt de wil en het onderscheidingsvermogen en leidt het denken af van zijn hoogste en meest edele idealen. Het verlangen naar wereldse genietingen, hoe aardig die ook kunnen zijn, leidt niet naar het hoogste doel maar juist helemaal weg daarvan.

De wereld is een plek om te leren en een middel om zich spiritueel te ontwikkelen en uiteindelijk bevrijding te bereiken.

De wereld is niet wezenlijk slecht wanneer men hem met wijsheid en mededogen beschouwt. De wereld kan niet van het geheel worden uitgesloten, op welk niveau ook van empirisch bestaan waar geest en stof elkaar wederzijds doordringen en in werkelijkheid onscheidbaar zijn. De wereld is een plek om te leren en een middel om zich spiritueel te ontwikkelen en uiteindelijk bevrijding te bereiken.

‘Is er een grotere dwaas dan hij die, wanneer hij eenmaal een buitengewoon menselijk lichaam gekregen heeft, verzuimt het ware doel van zijn leven te bereiken?’ Waarbij met het ware doel bevrijding van *samsara* bedoeld wordt.

Vairagya is het afstand doen van de tijdelijke en vergankelijke genietingen, wanneer men zich de tekortkomingen ervan heeft gerealiseerd door persoonlijke waarneming, door zuiver redeneren en door geïnstrueerd zijn over de betekenis van de Vedanta door de mystici en wijzen.

Mystici zijn wis en waarachtig echte *jnani's*. Er is niets mystieks of vaags in de mystieke tradities. Mystiek draait geheel en al om het overstijgen van de dualiteit. Een mysticus is iemand die iets heeft ervaren

van een transcendente aard wat niet te beschrijven valt en niet kan worden begrepen door het gewone denkvermogen dat ondergedompeld is in materialisme. Na een hevige en intense ervaring ziet hij de wereld met een nieuwe en diepere waarneming, omdat hij een nieuw niveau in de evolutie van het bewustzijn bereikt heeft dat alle twijfel wegneemt. Mystieke waarneming gaat veel verder dan intellectueel onderscheidingsvermogen.

En net als de Theosofie legt Vedanta er de nadruk op dat men tot de waarheid moet komen, niet door blind geloof of klakkeloos aanvaarden, maar door innerlijke overtuiging, door de waarheid te toetsen aan de hand van materiaal dat voorhanden is en door zijn ware aard te verwezenlijken. Daarom ziet men voor zichzelf de waarheid van de leringen door meditatie, door beschouwend inzicht en

misschien door een mystieke ervaring, als men zo gelukkig zou zijn!

Sri Sankaracharya leidt in zijn meesterwerk over de Advaita Vedanta, *Vivekachudamani* of *Kroonjuweel van Onderscheidingsvermogen* de student stapje voor stapje, laat zien hoe je onderscheid moet maken tussen het Ware Zelf en de onwerkelijke wereld der verschijnselen; hoe je je meest innerlijke Zelf kunt verwezenlijken waarvan de essentie is het constant verblijven in eindeloze gelukzaligheid. Doordat wij ons met het niet-Zelf vereenzelvigen zijn we slaven en slaafnij komt voort uit onwetendheid en waanvoorstelling over wie we zijn. Door onszelf te transformeren, transformeren we alles wat zich in ons niveau van bewustzijn voordoet.

Uit: *The Theosophist*, augustus 2000
Vertaling: LG

Als je aandachtig bent bij elk woord,
bij elk gebaar, bij alle dingen die je zegt,
de gevoelens, je motieven,
ze niet corrigeert,
dan treedt daaruit stilte tevoorschijn,
en vanuit die stilte is er discipline.

Uit: "In the light of silence,
all problems are dissolved"
van J. Krishnamurti

Eeuwige onophoudelijke beweging

– K.V.K. Nehru

Het nieuwe paradigma van de wetenschap Newton, Einstein en wat daaruit volgt

Uit de Tweede Wet van Newton weten wij dat als een kracht F werkt op een massa m , de versnelling (= de mate van verandering van de snelheid) a , wordt weergegeven door de relatie $a = F/m$. Maar experimenten die uitgevoerd zijn op elektrisch versnelde deeltjes toonden definitief aan dat dit niet het geval is bij zeer hoge snelheden.

Dr. K.V.K. Nehru van de Jawaharlal Nehru Technological University te Hyderabad, India, is lid van de Indiase sectie van de TS.

De grootte van de versnelling die geproduceerd wordt door dezelfde kracht vermindert geleidelijk op zo'n manier dat zij naar nul gaat naarmate de deeltjessnelheid de snelheid van het licht benadert. Zo zeer zelfs dat Einstein had aangetoond dat geen stoffelijk deeltje ooit versneld zou kunnen worden tot deze maximale snelheid. Sindsdien is het een geaccepteerd principe geworden voor alle natuurkundige theorieën.

Zelfs in situaties waar het *empirische bewijsmateriaal* duidelijk het bestaan aantoonde van snelheden die groter zijn dan die van het licht – zoals bij sommige quasar roodverschuivingen – ontkenen de wetenschappers de feiten gewoon, vanwege hun onbetwistbare onderdanigheid aan de denkbeelden van Einstein. Dit heeft natuurlijk het desastreuze resultaat gehad dat de ontwikkeling van natuurkundige theorieën in zijn groei gestuit is.

Achteraf kunnen wij nu zien dat, terwijl het misschien waar is dat geen stoffelijk deeltje versneld zou kunnen worden tot snelheden die hoger zijn dan die van het licht, Einstein en de anderen klaarblijkelijk voorbijgegaan zijn aan de mogelijkheid dat zulke snelheden natuurlijkerwijze zouden kunnen bestaan in hun eigen recht – er zouden best verschijnselen of entiteiten kunnen zijn die geschapen werden op deze snelheden, sneller dan het licht en die eeuwig in die snelheidscategorie gebleven zijn, zonder dat ze in staat waren hun snelheid af te remmen tot snelheden die minder zijn dan die van het licht. De theoretische conclusie dat de lichtsnelheidsbarrière niet doorbroken kan worden (door processen die bij ons bekend zijn) zou nog steeds waar kunnen zijn.

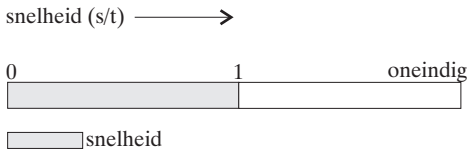

Fig. 1 Eendimensionaal snelheidsbereik

Erkenning van deze logische mogelijkheid opent een nieuw perspectief voor de bestudering van het fysieke universum. Laten wij eens kijken naar Fig.1, dat het volledige snelheidsbereik van nul tot oneindig toont. Om het spreken over eenheden in deze discussie te vermijden, zullen wij de snelheid van het licht nemen als de eenheid op deze schaal. (De reden hiervoor wordt zo meteen duidelijk). Het gearceerde gedeelte geeft de snelheden (ruimte/tijd) aan van nul tot één, de schaal die mogelijk is in ons universum, volgens de heersende dogma's. Indachtig aan het feit dat de (mathematische) inversie van één, één is, en de inversie van oneindig nul is, en door het snelheidsbereik van een tot oneindig als inverse snelheid te tonen, komen wij bij Fig.2. Hier zien wij een theoretisch mogelijk symmetrisch universum, met een sector waarin de mogelijke snelheden uiteenlopen van nul tot één, en een andere sector waarin *de rollen van ruimte en tijd onderling verwisseld zijn*, met de daarbij behorende inverse snelheden die uiteengaan van nul tot één. Laten we deze

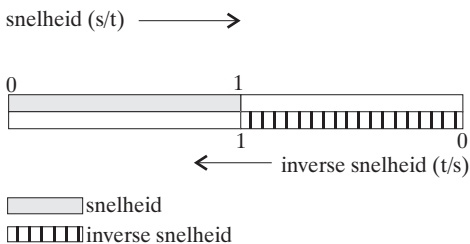

Fig. 2 Snelheidsbereik en invers snelheidsbereik

laatste de *inverse sector* noemen. De eenheidssnelheid, die identiek is aan de inverse eenheidssnelheid, dient als de grens tussen de sectoren.

Lokale versus globale standpunten

Op dit punt zouden wij willen wijzen op het belangrijke feit dat *ruimte* en *tijd*, ook al lijken zij zo drastisch te verschillen in ons bewustzijn, eenvoudigweg de twee aspecten zijn van beweging (snelheid), invers gerelateerd aan snelheid. *De Geheime Leer* bevestigt dit:

*Ruimte en Tijd – deze twee zijn eenvoudig de vormen van DAT wat het Absolute AL is.*¹

Ruimte en Tijd zijn één.

De Purâna's leggen er de nadruk op dat *Vishnu* identiek is met *Tijd* en *Ruimte*.²

En uit *De Mahatma Brieven*:

*Het “Diepe” is Ruimte – zowel mannelijk als vrouwelijk.*³

Ofschoon ze in ons bewustzijn verschillend lijken, zijn ruimte en tijd hetzelfde vanuit het standpunt van het universum, daar zij slechts de twee aspecten van beweging zijn. Nu wij dit onderling symmetrische (maar inverse) karakter van ruimte en tijd begrijpen, wordt de mogelijkheid van het bestaan van de twee sectoren van het universum (Fig.3) volkomen logisch. De bewoners van de snelheidssector zien het universum alsof het doorgedrongen is in een driedimensionaal ruimtelijk kader, gekoppeld aan een scalaire voortgang van tijd. (De Sanskriet wortel *vish*, van *Vishnu*, betekent doordringen). De burgers van de inverse snelheidssector ervaren het universum alsof het doorgedrongen is in een analoog driedimensionaal tijdelijk raamwerk (zie Fig.3) gekoppeld aan een constante eendimensionale voortgang van ruimte. Aangezien onze ruimte hun tijd zou zijn en vice versa, kunnen voelende wezens in elk van beide sectoren van het fysieke universum niet vaststellen in welke sector zij zich bevinden omdat beide sectoren identiek zijn vanuit het gezichtspunt van die sector.

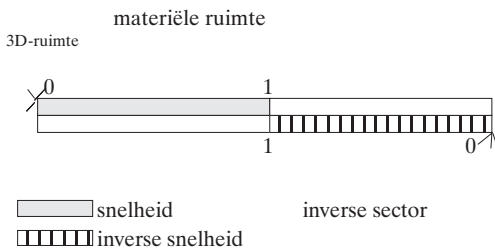

Fig. 3 De twee sectoren van het fysieke universum

Intussen zijn wij beland bij een ander belangrijk kruispunt waar wij kunnen profiteren van de kennis van *De Geheime Leer*. Een aanhaling uit de Inleiding:

*‘Haar ene absolute kenmerk, namelijk HET ZELF, de eeuwige, onophoudelijke beweging, wordt in esoterische taal de ‘grote adem’ genoemd, dat is de eeuwigdurende beweging van het heelal...’*⁴

Vergelijk dit ook met wat de Mahatma’s stellen:

*‘Wij zeggen en houden staande dat die beweging – de universele eeuwigdurende beweging, die nooit ophoudt of haar snelheid vergroot... maar doorgaat als een in beweging gezette molen, of er iets te malen is of niet...’*⁵

Het belangrijke punt dat wij moeten beseffen is dat wij mensen geneigd zijn te denken dat het natuurlijke gegeven, of uitgangspunt voor ieder verschijnsel, zoals wij gewend zijn dat te zien, de snelheid nul heeft. Maar, zoals bovenstaande aanhalingen bevestigen, het natuurlijke gegeven voor het universum is *voortdurende beweging met constante snelheid*, of er nu manifestatie (*manvantara*) is of non-manifestatie (*pralaya*) – denk aan de woorden ‘of er iets te malen is of niet’!

Nu is het nog maar een stap naar het erkennen dat deze constante eeuwigdurende beweging de *eenheidssnelheid* is die wij hebben beschreven in Fig.3. Derhalve is de nultoestand van het universum een onop-

houdelijk naar buiten gerichte voortgang van ruimte gekoppeld aan de analoge voortgang van tijd. Dit is precies wat onze astronomische waarnemingen aantonen – dat alle verafgelegen melkwegstelsels zich van elkaar terugtrekken. Astronomen beseffen nu dat dit niet een beweging is van de melkwegstelsels *door* de ruimte, weg van een of ander middelpunt, maar dat het de gestage expansie is van *de ruimte zelf*.

Het *Reciproque Systeem*⁶ is de algemene theorie van het fysieke universum die precies op deze grondstelling gebaseerd is – ze beschouwt beweging als het grondbeginsel van het universum en gaat ervan uit dat alle krachten en verschijnselen de verscheidene differentiaties of modificaties zijn van deze ene bestaande – beweging. *De Geheime Leer* zegt:

*‘De occultisten... beweren dat al de zogenaamde natuurkrachten, elektriciteit, magnetisme, licht, warmte, enz. stelling geen bewegingsvormen van stofdeeltjes zijn, maar dat ze... naar hun innerlijke bouw, de gedifferentieerde aspecten zijn van die Universele Beweging, die... in de Proloog wordt besproken.’*⁷

En uit *De Mahatma Brieven*:

*‘Het is beweging met de daaruit voortvloeiende strijd, neutralisatie, vereffening en correlatie, waaraan de heersende oneindige verscheidenheid te danken is.’*⁸

Zijn ruimte en tijd gekwantificeerd?

Het feit dat de universele beweging haar snelheid kan vertragen noch versnellen impliceert dat *snelheid gekwantificeerd is*, en dat het enig mogelijke de eenheidssnelheid is. Zodra eenmaal de eenheidssnelheid bestaat als uniforme naar buiten gerichte voortgang, wordt het mogelijk om er een naar binnen gerichte voortgang aan toe te voegen. Het reciproque systeem toont aan dat zwaartekracht niets anders is dan zo’n naar binnen gerichte voortgang. Maar deze naar binnen gerichte voortgang kan zowel naar binnen gericht zijn in ruimte als in tijd.

Gravitatie in ruimte komt voort uit de neerwaartse differentiatie van de oerbeweging, die materie produceert zoals wij die kennen. Aan de andere kant produceert de opwaartse differentiatie van de oerbeweging gravitatie in tijd, of de inverse gravitatie, die voortkomt uit de ‘materie’ van de inverse sector, namelijk, de inverse materie. Normaal treffen wij de inverse materiedeeltjes niet aan, om de eenvoudige reden dat zij aggregaten vormen in de driedimensionale tijd, en niet in de driedimensionale ruimte. Zij zijn breed en willekeurig gedistribueerd in ons driedimensionale ruimtelijke kader.

Nu zou de reden waarom ruimte en tijd in onze optiek zo verschillend lijken, duidelijk moeten zijn. Lokaal houdt de naar binnen gerichte beweging van gravitatie de naar buiten gerichte voortgang van ruimte in evenwicht en zien wij een stationaire ruimte. De resulterende buitenwaartse voortgang van tijd wordt echter niet ingedamd en wij zien haar als scalaire voortgang – scalair, omdat ongeacht het aantal dimensies dat tijd heeft, er geen geometrische verhouding is tussen deze en de dimensies van ruimte. In de inverse sector keert gravitatie naar binnen in tijd en vormt zij een tegenwicht tegen de naar buiten gerichte oerprogressie van tijd, waarbij zij een stationair, tijdelijk kader biedt.

Aangezien straling op eenheidssnelheid beweegt, ligt zij aan de grens van de twee sectoren en is zij zichtbaar vanuit elk van beide sectoren, ongeacht vanuit welke sector zij afkomstig is. Daarom zou de straling vanuit de sterren van de inverse sector zich moeten laten zien als straling van een hoge inverse temperatuur – dat wil zeggen, een lage temperatuur – en met absoluut isotrope ruimtelijke distributie. Dit is precies wat we waarnemen in de kosmische microgolf achtergrond! In feite kunnen wij met de reciproque systeemtheorie zelfs terecht komen bij de precieze waarde van de temperatuur van de achtergrondstraling. Aangezien conventionele theorieën

aannemen dat deze straling werd uitgezonden door de sterren van onze sector, hebben zij een harde dobber aan het in overeenstemming brengen van de absolute isotropie ervan met de bestaande niet-uniforme distributie van de sterrenaggregaten in de ruimte.

Een ander gevolg van het bestaan van de eenheidssnelheid is dat het de verhouding van een *eenheid* van ruimte ten opzichte van een *eenheid* van tijd moet zijn. Aldus toont het reciproque systeem aan dat zowel *ruimte als tijd gekwantificeerd zijn*. Wij herinneren ons wellicht dat rond de vorige eeuwwisseling Max Planck een soortgelijke verbijsterende ontdekking had gedebiteerd, dat energie gekwantificeerd is, en hierbij toonzettend was voor de daaropvolgende revoluties in de ontwikkeling van de wetenschap.

De oerprogressie (beweging) is altijd naar buiten gericht vanuit de eenheid. In het bekende driedimensionale ruimtelijk kader is ‘weg vanaf de eenheid’ dezelfde richting uit als ‘weg vanaf nul’. Maar binnen de eenheid (quantum) van ruimte is weg vanaf eenheid in de richting van de nul. Derhalve lijkt de oerbeweging op een eeuwigdurende *naar binnen gerichte* beweging in dit gebied. Aangezien gravitatie, zoals hierboven is aangegeven, altijd bestaat in oppositie met de oerachtergrondbeweging, manifesteert zij zich als een naar buiten gerichte beweging – dat wil zeggen, als een afstoten – in het gebied binnen het quantum van ruimte. Wij citeren *De Geheime Leer*:

‘De occultisten staan in hun overtuigingen dus niet alleen. Eigenlijk zijn ze ook niet zo dwaas dat ze zelfs de ‘zwaartekracht’ van de hedendaagse wetenschap tegelijk met andere *fysische* wetten verwerpen en in plaats daarvan *aantrekking* en *afstoting* aannemen. Bovendien zien ze in deze twee tegengestelde krachten slechts de twee *aspecten* van de universele eenheid.’⁹

‘Er bestaan krachten, naast de zwaartekracht, waarvan zij niets weten, en daarbij komt nog dat er, strikt genomen, geen

zwaartekracht is, maar alleen aantrekking en afstoting.^{7 10}

Door dit inzicht verklaart het reciproque systeem *alle vormen van bindingen* (cohesie) in vaste stoffen en berekent het (systeem) de interatomaire afstanden van alle substanties op accurate wijze.

Stelt u zich voor dat twee atomen naar elkaar toe bewegen. Zij kunnen elkaar niet dichter naderen dan een quantum ruimte omdat dit de kleinste ruimte is die er kan bestaan. Maar dankzij de inverse relatie tussen ruimte en tijd, kunnen de twee deeltjes zich *naar buiten gericht in tijd* (inwaarts gericht in ruimte) bewegen totdat een kracht- (beweging) evenwicht bereikt is. Het is deze verandering, van beweging in ruimte naar beweging in tijd, die plaatsvindt binnenin het quantum van ruimte, die de vreemde verschijnselen oproept van het quantum domein, zoals non-localiteit, het tunneleffect, het ontbreken van een vaste baan en dualiteit van golfdeeltjes, om er maar een paar te noemen.

Levensmaterie

Bovendien zien wij dat alle structuren in het fysieke universum wanneer zij aan hun lot overgelaten worden, zich spontaan bewegen van toestanden met meer structuur (of orde) naar toestanden met minder structuur. Met andere woorden, de beschikbare energie vermindert voortdurend. Maar in het geval van biologische *eenheden*, zoals de levende cellen of hogere vormen van leven, blijft het organisatie-niveau hetzelfde of neemt het toe, in tegenstelling tot wat te verwachten valt. Het is nog steeds een raadsel hoe er überhaupt leven mogelijk is in het stoffelijk universum als wij het bij zuiver mechanistische verklaringen houden.

Het reciproque systeem toont aan dat hoewel beschikbare energie verder afneemt in onze sector, het omgekeerde waar is in de inverse sector, namelijk de *inverse energie* vermindert spontaan. Dit komt neer op een toename van beschikbare energie vanuit ons standpunt bezien! Daarom ontdekken we dat wat wij een *levende cel* noemen ontstaat wanneer de

zuiver materiële structurele eenheid verbonden en geregeerd wordt door een *controle-eenheid*, opgebouwd uit de structuren van de inverse sector. Deze controle-eenheid lijkt natuurlijk non-lokaal. De Mahatma's beweren:

*'Leven als leven... kan in andere aspecten of fasen van de aldoordringende Kracht worden getransformeerd...Geest, leven en stof, zijn geen natuurlijke beginselen die onafhankelijk van elkaar bestaan, maar de gevolgen van combinaties die door de eeuwige beweging in de Ruimte worden voortgebracht.'*¹¹

*'Probeer het leven los van het organisme te onderzoeken... en wat blijft ervan over? Alleen een vorm van beweging.'*¹²

Samenvattend: de huidige opvatting is dat de verschijnselen van het fysieke universum *bestaan* binnen een kader van ruimte en tijd. In tegenstelling hiermee beweert het nieuwe paradigma dat scalaire beweging of snelheid, d.w.z. ruimte/tijd, de *inhoud* vormt van het fysieke universum – de enige inhoud. Verder hebben wij ontdekt dat er verscheidene snelheids- (bewegings-) domeinen zijn in het fysieke universum die niet sluitend weergegeven kunnen worden in het conventionele driedimensionale ruimtelijk referentiekader.

In alle gevallen waar theorie ernstig in conflict komt, wordt dit veroorzaakt door de Procrustesachtige pogingen om alle fysieke processen in te passen in het beperkte driedimensionale ruimtelijke kader. Het reciproque systeem toont aan dat er een toegevoegde sector is, *de inverse sector* die alleen kan worden weergegeven in het analoge driedimensionale *tijd-afhankelijke* referentiekader. De meeste mysterieuze astronomische verschijnselen waarvoor geen behoorlijke verklaring bestaat in conventionele theorieën blijken de normale inverse sector verschijnselen te zijn zoals die zich aan ons voordoen. Hoogenergetische kosmische stralen, kosmische microgolf achtergrond en gammastraal uitbarstingen zijn typerende voorbeelden.

Wij merken ook dat sommige inverse sector processen bredere implicaties hebben en relevant zijn voor de levenswetenschappen. Alle bizarre aspecten van de quantum verschijnselen volgen logischerwijze uit de discrete natuur van ruimte en tijd. Bovendien biedt het systeem van theorieën gebaseerd op de universele beweging een rationeel en begrijpelijk beeld van de realiteit die ten grondslag ligt aan de quantum fenomenen, dat de quantum theorie ons niet verschaft.

Uit: *The Theosophist* van juli 2000
Vertaling: A.M.I.

Noten

1. Blavatsky H.P., *The Secret Doctrine*, TPH, Chennai, India, 1978-9, deel II, 158
2. *Ibid.*, deel II, 612
3. Barker A.T., *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, TPH, Chennai, India, 1979, 341
4. *The Secret Doctrine*, deel I, 2
5. *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, 135
6. Meer informatie over de Reciproque Systeemtheorie is te vinden op <http://www.randomc.com/~rs/>
7. *The Secret Doctrine*, deel I, 147
8. *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, 137
9. *The Secret Doctrine*, deel I, 604
10. *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, 160
11. *Ibid.*, 156
12. *Ibid.*, 155

O God, geef licht in mijn hart
en licht in mijn ziel,
licht op mijn tong,
licht in mijn ogen
en licht in mijn oren,
geef licht aan mijn rechter-,
licht aan mijn linkerhand,
licht achter mij en licht voor mij
licht boven mij en licht onder mij,
geef licht in mijn vezels
en licht in mijn vlees,
licht in mijn bloed,
licht in mijn haar
en licht in mijn huid.
Geef mij licht,
versterk mijn licht,
maak mij tot licht.

Mohammed

Het voorspellen van de toekomst

– Mary Anderson

Kunnen we de toekomst van iemand, van iets of van een organisatie voorspellen? Los van het feit dat we niet de toekomst kunnen kennen, kunnen we er alleen maar voorspellingen over doen op grond van wat we reeds weten uit vroegere ervaringen, met inbegrip van onze verbeelding. We kunnen hetgeen we uit het verleden weten goedkeuren of afkeuren, maar meestal doen we dit maar ten dele. Wanneer we in een sombere bui zijn, denken we dat allerlei dingen die we afkeuren blijven bestaan en/of dat wat we goedkeuren ophoudt te bestaan. Als we optimistisch gestemd zijn, verheugen we ons op het gebeuren van alles waar we positief tegenover staan en we verwachten dat alles wat we afwijzen ‘achterhaald is’. En weer zijn we zoals gewoonlijk deels optimistisch en deels pessimistisch gestemd.

Mary Anderson was de Internationale Vice President van de Theosophical Society en woont in Adyar.

Wat is de Theosophical Society?

Laten we in de eerste plaats onderzoeken wat de Theosophical Society is. Het is een organisatie met een eigen karakter, en het behoort - dankzij de leden - een levende organisatie, een organisme te zijn. Zij kan vergeleken worden met een boom waarvan de stam de internationale Society zelf is, en die in Adyar gevestigd is. De vele kleine en grote takken stellen de nationale lichamen voor (nationale afdelingen, regionale samenwerkingsverbanden, bureaus van de president enz.), de twijgen die aan de takken zijn gegroeid, beelden de onderafdelingen van de ‘familie’ uit, en staan bekend als loges en centra voor studie, en de bladeren, de bloemen - alsmede de vruchten en de zaden - zijn de individuele leden.

De organisatie dient een zeker doel of doelen, die kunnen worden uitgedrukt in wat ‘Theosofie’ genoemd wordt, wat letterlijk ‘Goddelijke Wijsheid’ betekent. De Society is opgericht - volgens mevrouw Blavatsky (*The Key to Theosophy*, TPH London, blz. 57) - om die goddelijke wijsheid bekend te maken en dat vinden we terug in het motto van de Society: ‘Er is geen godsdienst hoger dan de Waarheid’.

Maar kennen we de Waarheid? Weten we wat Theosofie is? We kennen ze geen

van beide, noch kunnen we ze met zoveel woorden definiëren. Maar men kan zeggen dat het doel van de Society is het nastreven van of het onderzoek naar 'Theosofie' of 'Waarheid', niet alleen in onze gedachten maar ook in onze dagelijkse levenswijze. De contouren voor dat onderzoek tekenen zich af in de drie doeleinden van de Society, die samengevat kunnen worden als (1) broederschap of verwantschap onder de leden, (2) serieuze studie en (3) grondig onderzoek - of als liefde, kennis die naar wijsheid leidt, en onderzoek naar het wezen van ons zijn en van alle processen in de natuur.

Een organisatie is een vorm. Een vorm heeft leven nodig om het te bezielen. In het geval van de Theosophical Society wordt dat leven gevormd door de leden, hierboven uitgebeeld als de bladeren, de bloesems en de vruchten van de 'theosofische boom'. 'Men kent de boom aan zijn vruchten'.

Een organisatie is een vorm. Een vorm heeft leven nodig om het te bezielen. In het geval van de Theosophical Society wordt dat leven gevormd door de leden, hierboven uitgebeeld als de bladeren, de bloesems en de vruchten van de 'theosofische boom'. 'Men kent de boom aan zijn vruchten'. (Inderdaad is de vereniging vaak beoordeeld - of verkeerd beoordeeld - op grond van het gedrag van haar leden!) Uiteindelijk zijn de leden ook de zaden - de dragers van leven.

Kunnen we de toekomst voorspellen?

Zoals eerder uiteengezet geloof ik dat het niet mogelijk is de toekomst precies te voorspellen - de toekomst van om het even welke persoon of welke organisatie. Dit is niet een verloochening van de wet van karma of de wet van oorzaak en gevolg, waaraan iedereen en elke groep personen

onderworpen is. Maar we zijn niet alwetend; het is voor ons onmogelijk om al de oorzaken te kennen die in beweging gezet zijn en voortdurend in beweging gezet worden, niet alleen op het fysieke maar ook op het psychische vlak. Sommige mensen zijn echter zo vrij de toekomst van de Theosophical Society - in werkelijkheid de toekomst van de mensheid, van de natuur, van de planeet aarde - te voorspellen. Maar voorspellingen zijn niet meer dan 'gissingen'. Ongetwijfeld kunnen we met betrekking tot deze planeet en haar bewoners zeggen, dat wanneer bepaalde wereldomvattende ontwikkelingen doorzetten, de meest waarschijnlijke gevolgen zo en zo zullen zijn. Maar we kunnen niet uitsluiten dat er onverwachte, onvoorspelbare ontwikkelingen kunnen optreden waarvan de oorzaken onbekend zijn.

Vrees en Hoop

Voor de toekomst van de Theosophical Society kan gevreesd worden maar niet voor de Theosofie zelf, die per definitie, de oude, goddelijke, eeuwigdurende Wijsheid is en door al de eeuwen heen bestaat en zal blijven bestaan, soms ondergronds. Zelfs als de Theosophical Society haar huidige vorm verliest, zal de Theosofie - zoals zij altijd heeft gedaan en ook thans doet - andere kanalen vinden om door te stromen, ofschoon een aantal waarborgen in de Theosophical Society van nu is ontwikkeld (het grondbeginsel van de eenheid van al het leven, vrijheid van denken), dat haar in staat zou moeten stellen een open kanaal voor de Theosofie te blijven.

Een aanleiding voor bezorgdheid wordt bijvoorbeeld gezien in een eventuele afname van het aantal leden over de hele wereld, of in een 'overname' van de Society, enerzijds door de 'New Age beweging' en dergelijke groeperingen, en anderzijds, als een reactie op de neiging van de Theosofie 'dogmatisch' te zijn (als er zo iets zou bestaan!).

Wat de vrees voor een eventuele afname van het aantal leden betreft, misschien is een sterke toename van het ledenaantal een waarschuwingsteken waarvoor meer

gevreesd moet worden! Wanneer in een bepaalde loge een plotselinge toename in het aantal leden optreedt, komt dit vaak doordat een persoon met charisma de leiding heeft. Dit kan een gevaar zijn als de persoon in kwestie zijn of haar eigen eigen dogmatische opvattingen van 'Theosofie' heeft of het kan een goed teken zijn, als die persoon een waar theosoof is, niet alleen qua houding maar ook in het dagelijks leven. Niettemin bestaat er zelfs dan het gevaar afhankelijk te zijn van een autoriteit, zelfs als de 'autoriteit' dit niet wenst. In het geval dat het ledenaantal afneemt, kan het zijn dat personen die zich bij de Society aansloten en niet echt begrepen wat Theosofie is, zich realiseren dat zij niet op de juiste plaats zijn en de Society weer verlaten. Af en toe zijn er heftige persoonlijke gesprekken - en één van de partijen gaat vol weerzin weg. Misschien zijn dergelijke disputen testen en beproevingen. Zij worden gevoerd om ons te leren op een vriendschappelijke manier 'zich erbij neer te leggen dat men niet tot overeenstemming kan komen'. In elk geval wordt de kleine theosofische boom - of de zijtak of de twijg - in een bepaald gebied van tijd tot tijd door hevige winden heen en weer geschud en laat enkele van de bladeren, bloemen of vruchten vallen. Dit kan een zuiveringsproces zijn.

De goede eigenschappen van de leden zijn van meer betekenis dan het aantal personen. 'Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.' (Matt. 18:20)

Wat betreft het gevaar dat de Society 'gekaapt' kan worden door andere groepen kunnen we als paradox het gezegde aanhalen 'In een groep is het veiliger'!

Diverse uiterst dogmatische tendensen - bijvoorbeeld, enerzijds met betrekking tot de psychische zintuigen en anderzijds een uitsluitend verstandelijke en dogmatische opvatting van 'Theosofie'- kunnen uiteindelijk wereldwijd geneutraliseerd worden, ofschoon er plaatselijke verschillen kunnen zijn! Vrijheid van denken blijft een groot goed - en een absolute noodzaak. Het impliceert tevens de vrijheid om, in het

algehele kader van broederschap, begrip en verdraagzaamheid, in alle hoffelijkheid, elkaar tegen te spreken.

Wat de verwachtingen voor de toekomst betreft, zijn er nu en zijn er altijd ongegronde verwachtingen geweest van de een of andere bovennatuurlijke inmenging, een 'deus ex machina' die de 'Society' op de een of andere manier schijnt te moeten 'redden'.

Sommigen zien uit naar een rechtstreekse inmenging van de Meesters. Maar zoals blijkt uit *'De Brieven van de Meesters aan A.P. Sinnett'*, behoren we op de hoogte te zijn van de nadelen en de gevaren van een dergelijke inmenging, zo dit mogelijk zou zijn.

We moeten ook bekend zijn met de bewering dat de oprichting van de Theosophical Society door Degenen die achter de Oprichters stonden ten tijde van haar oprichting soms beschouwd werd als een experiment met weinig kans van slagen. In de eerste decennia van het bestaan van de Society, verklaarde mevrouw Blavatsky al dat de Society als een 'Universele Broederschap' een absolute mislukking was gebleken', een punt dat voorop stond bij de oprichting.

De goede eigenschappen van de leden zijn van meer betekenis dan het aantal personen.

Sommigen hopen op een terugkeer van mevrouw Blavatsky of dr. Besant, in een nieuwe reïncarnatie, om de 'Society te redden'. Maar misschien zijn de dagen van 'de grote leiders', die tegen hun zin in verheven zijn tot autoriteiten, voorbij en is het onze taak om geleid door het licht van onze eigen opvattingen en inzichten en door het in praktijk brengen van wat zij zeiden en bedoelden, door te gaan. Met 'het licht van ons eigen inzicht' doel ik niet op droombeelden die voortvloeien uit onze eigen bewuste of onbewuste wensen die zich wellicht manifesteren in paranormale verschijningen, maar op een diepere open-

baring die van binnenuit komt. Dit kan slechts geschieden in die mate dat inzicht verkregen wordt in de oppervlakkige begeerten van het lichaam en deze geaccepteerd worden voor wat ze zijn op een zodanige diepgaande wijze dat ze wegwijnen, ten minste tijdelijk. Dan kan ons innerlijk zelf zich manifesteren. De onfeilbare voortekenen zijn innerlijke harmonie, intense onpersoonlijke genegenheid, wijsheid (ook in 'praktische' dagelijkse beslissingen en handelingen) - en intense vreugde. Hoe meer leden in staat zijn, al dan niet tijdelijk, op dat niveau te bestaan, des te beter zullen de vooruitzichten van de Society zijn, die, zoals we zeiden, uit zijn leden bestaat.

De toekomst van de Theosophical Society ligt in de handen van de leden zelf; het ligt in onze handen. Laten we de grondbeginselen van de Theosofie bestuderen, niet alleen oppervlakkig maar diepgaand, vanuit ons hart en laten we in de eerste plaats in dit licht leven.

De toekomst van de Theosophical Society ligt in de handen van de leden zelf; het ligt in *onze* handen. Laten we de grondbeginselen van de Theosofie bestuderen, niet alleen oppervlakkig maar diepgaand, vanuit ons hart en laten we in de eerste plaats in dit licht leven. Er wordt gezegd dat men het bestuur krijgt dat men verdient. Zullen de leden van de Theosophical Society niet de Theosophical Society krijgen die zij verdienen?

Wat de wet van karma betreft is er gezegd: onderzoek de huidige levensomstandigheden, als je de handelingen uit het verleden wilt kennen; onderzoek de handelingen van nu, met inbegrip van je gedachten en je gevoelens, als je de toekomst wilt kennen. Dit is wat onze toekomst bepaalt - en, als organisatie, de toekomst van de Theosophical Society.

Wondermiddelen?

Er zijn diverse methoden voorgesteld om de Theosophical Society te helpen tot bloei te komen, haar *dharma* te volbrengen enz.

Dergelijke aanbevelingen zoals het ontwikkelen van psychische vermogens moeten natuurlijk van de hand worden gewezen. We moeten ons ervan bewust zijn hoe teleurstellend en hoe gevaarlijk zij voor onszelf en voor anderen zijn. De overtuiging dat veranderingen in het karakter van de leden tot stand kan worden gebracht door verandering van leefregels is eveneens kinderlijk.

Boeken zijn geschreven, cursussen, seminars en workshops zijn ontwikkeld en gehouden, waarbij het schitterende wereldbeeld voorgelegd door de Theosofie wordt uitgelegd en er verkondigd wordt dat men van de leden zelf op de een of andere wijze een beter mens kan maken - hen zelfs spiritueel kan transformeren. Dergelijke methoden zijn vaak nuttig, zelfs al is het maar voor een korte tijd. Zij zijn zelfs noodzakelijk.

Maar ik herinner me het verhaal van een jonge man die om een stupa liep. Een wijze kwam voorbij en zei tegen hem: 'Wat je aan het doen bent is heel goed, maar het zou beter zijn als je de godsdienst in de praktijk toepast.' De jonge man was onthutst, maar besloot ten slotte de heilige geschriften te bestuderen. Terwijl hij onder een boom zat te studeren kwam de wijze weer voorbij en merkte weer op: 'Wat je aan het doen bent is heel goed, maar het zou beter zijn als je de godsdienst in de praktijk toepast'. De jonge man was wederom onthutst; desondanks trok hij de conclusie dat hij moest mediteren. Hij zat te mediteren toen de wijze opnieuw voorbij kwam en weer opmerkte: 'Wat je aan het doen bent is heel goed, maar het zou beter zijn als je de godsdienst in de praktijk toepast.' De jonge man stond weer perplex, maar op dat moment brak het besef door dat het 'in de praktijk toepassen van de godsdienst' was terug te voeren op zijn levenswijze - op zijn totale levenshouding. De wijze veroordeelde de pogingen van de

jonge man niet. Het is, in werkelijkheid, beter om rond een stupa te lopen vervuld van goede gedachten, dan anderen kwaad te doen; het is beter te studeren dan triviale boeken te lezen (alhoewel we dit uit ontspanning kunnen doen!); en het is beter te mediteren dan kwaad van anderen te denken. Maar dat alles is niet voldoende. 'Het toepassen van de godsdienst in de praktijk' of het leiden van een spiritueel leven is het tot uitdrukking brengen van een levensinstelling - een houding van mededogen, van aandacht, en van volstrekte oprechtheid.

Een dergelijke houding kan niet teweeggebracht worden door het ongeïnspireerd bijwonen van godsdienstige erediensten, door het bestuderen van boeken, door het aanhoren van een lezing of door wat veel mensen beschouwen als 'meditatie'. Het kan niet tot stand worden gebracht door het houden van een seminar of een workshop. Al deze dingen kunnen, voorlopig ten minste, bruikbaar zijn en nuttig lijken; zij kunnen, in feite, helpen schoon schip te

maken. Maar het werkelijke werk aan de basis moet door ieder van ons apart gedaan worden. En elk lid afzonderlijk, nu en dan de microkosmos van de macrokosmos genoemd, is verantwoordelijk voor de Theosophical Society .

In navolging van de woorden van de dichter John Donne wordt met de 'klok' bedoeld, de klok die ons tot handelen aanzet, hetzij innerlijk of uiterlijk handelen.

Vraag je nooit af voor wie de klok luidt; hij luidt voor jou.

(Uit: *For Whom the Bell Tolls*, Ernest Hemingway)

Hoe we handelen of afzien van handelen is iets wat ieder van ons voor zichzelf moet uitmaken, waarbij we een eigen verantwoordelijkheid hebben.

Uit: *The Theosophist*, november 2000

Vertaling: Ton van Beek

Om radicaal vrij te zijn van angst,
moet je je bewust zijn van angst
en deze met rust laten,
zonder enig oordeel,
zonder te proberen er iets aan te doen.
Juist het weten dat daar angst is
en stil te zijn,
brengt een fundamentele revolutie teweeg
waarin angst
geen enkele plaats meer heeft.

Uit: "In the light of silence,
all problems are dissolved"
van J. Krishnamurti

Wetenschap en De Geheime Leer

– Dai Trandang

Ongetwijfeld speelt de wetenschap een belangrijke rol in ons leven. Tijdens onze kinderjaren vanaf het volgen van basisonderwijs en bij elke toepassing in het dagelijkse leven worden we beïnvloed door de wetenschap: met andere woorden we zijn erg afhankelijk van de wetenschap.

Dit artikel is een opdracht in het kader van 'Strategieën voor het les geven over De Geheime Leer' geleid door Joy Mills, Krotona School of Theosophy, maart 2001. Dai Trandang is geomorfoloog en lid van de 'Science Group' in Australië.

De wetenschap verleent hulp bij het oplossen van de meeste problemen, in het bijzonder in de toegepaste wetenschap zoals elektriciteit, gas, water, voorts atoomenergie, ontdekken van de ruimte, klimatologie, oceanografie ...

De mensen veronderstellen dat de wetenschap alles in het leven kan oplossen. Zij omvat een groot aantal leervakken met betrekking tot diverse onderwerpen zoals medicijnen, natuurkunde, scheikunde, wiskunde, biologie, natuurwetenschappen (geografie, geomorfologie, oceanografie) hetgeen blijkt uit gespecialiseerde tijdschriften.¹

Kan de wetenschap op alle vragen in de natuur of in het leven een antwoord geven? Waarop is zij gebaseerd?

Zij is voornamelijk gebaseerd op:

- Waarschijnlijkheid: Dit betekent dat de wetenschap geen 100% zekerheid verschaft.

- Fouten: Het aanvaarden van fouten in toegepaste wetenschappen, d.w.z. meten impliceert altijd een onnauwkeurigheidsmarge van + en - .

- Het nemen van steekproeven om feiten te bewijzen. Hoe groot is de kans dat een plant een fossiel wordt, in het geval van aardbevingen, brand, wateroverlast enz.?

Hoeveel kans bestaat er dat een dier of menselijk lichaam behouden blijft? Hoeveel kans bestaat er dat een ongeschonden exemplaar in de woestijn, ergens onder de aarde of in het bos wordt gevonden?

- Het belangrijkste is dat zij gebaseerd is op theorieën of theorema's², doch er bestaat altijd onenigheid tussen geleerden over hun theorieën/theorema's.

Kortom, wetenschap is gebaseerd op iets dat niet 100% nauwkeurig is, alhoewel men haar rol in het leven niet kan ontkennen.

Het oorspronkelijke titelblad van de uitgave van 1888 "*De Geheime Leer: De Synthese van Wetenschap, Religie en Filosofie*" toont aan dat in dit boek wetenschap wordt verondersteld een belangrijke rol te spelen.

De Geheime Leer is een boek 'geschreven in dienst van de mensheid en door de mensheid en de toekomstige generaties.'

*Het doel van dit boek kan aldus worden geformuleerd: aan te tonen dat de natuur geen 'toevallig bijeenkomen van atomen' is, en de mens zijn rechtmatige plaats in het plan van het heelal aan te wijzen: de archaische waarheden, die de grondslag vormen van alle religies, tegen degradering te beschermen en de fundamentele eenheid waaruit zij alle voortkomen enigszins aan het licht te brengen: tenslotte, aan te tonen dat de wetenschap van de moderne beschaving nooit dichtbij de occulte kant van de natuur is gekomen.*³

Wat is de rol van de wetenschap in *De Geheime Leer*?

In beide delen beslaat het Aanhangsel van 'De Wetenschap tegenover *de Geheime Leer*', dat veel conflicten of meningsverschillen over methodologie, over kennis... bevat, meer dan 350 pagina's op een totaal van 1513 pagina's.⁴

Het aanhangsel geeft enkele meningen weer van geleerden evenals van theosofen over een groot aantal onderwerpen: deel I omvat wetenschappelijke theorieën over zwaartekracht, rotatietheorieën, krachten, leven, zonnestelsel, inter-etherische golven, atomen, scheikunde, goden, mona-

den, cyclische evolutie, karma, de dierenriem...; deel II gaat over antropologie, de voorouders van de mensheid, fossiele overblijfselen, de duur van de geologische tijdperken, rastijdkringen, reuzen, beschaving, wetenschappelijke en geologische bewijzen voor het bestaan van verschillende continenten...

In deel I treffen we de volgende citaten aan met betrekking tot wetenschap:

'Het spreekt vanzelf dat de wetenschap het mysterie van het heelal dat ons omringt, niet kan ontsluiten. Het is waar dat de wetenschap verschijnselen kan verzamelen, classificeren en erover generaliseren' (blz. 477).

Hoe kan de wetenschap er aanspraak op maken hier iets met zekerheid over te weten? Hoe kan zij haar beweringen en haar hypothesen handhaven tegenover die van de occultisten, die in de zwaartekracht alleen maar sympathie en antipathie zien, of aantrekking en afstoting, die op ons aardse gebied worden veroorzaakt door fysische polariteit en buiten haar invloedssfeer door geestelijke oorzaken?' (blz. 513).

'Maar de geleerden weten niets, en willen ook niets horen over het 'Zwaard van Kennis, dat door de adepten en asceten wordt gebruikt' (blz. 536).

'Met de beoefenaars van de ware wetenschap bedoelen we degenen die te veel om de waarheid en te weinig om hun persoonlijke ijdelheid geven om zich, zoals de meerderheid, dogmatisch uit te laten' (blz. 514).

'De hedendaagse wetenschap ontkent het bestaan van een 'levensbeginsel'. Deze passage is een duidelijk bewijs van haar grote fout' (blz. 538).

'De hedendaagse wetenschap is het oude denken in verwrongen vorm, meer niet' (blz. 579).

'De moderne wetenschap is alleen betrouwbaar op haar eigen gebied, binnen de stoffelijke grenzen van ons zonnestelsel; daarbuiten verschilt alles, elk stofdeeltje, van de stof die zij kent: die stof bestaat in

toestanden waarvan de wetenschap geen idee heeft' (blz. 601).

In deel II vindt men de volgende uitspraken:

'De wetenschap kan geen aanspraak maken op enige kennis van het begin van wet, stof of leven...' (blz. 655).

'Het is haar plicht alle feiten te verifiëren en te verbeteren die onder haar rechtstreekse waarneming vallen' (blz. 664).

'Zij probeert de 'oorsprong van de dingen te verklaren, die echter alleen in haar eigen concepten gekoesterd worden. Zij valt geestelijke geloofsovertuigingen en religieuze overleveringen aan die duizenden jaren oud zijn, en maakt alles, behalve hun eigen liefhebberijen, uit voor bijgeloof' (blz. 664).

'De geleerden vermijden zich te binden aan een bepaalde uitspraak over de ouderdom van de mens, wat ze ook moeilijk zouden kunnen, en ze laten zo een enorme ruimte open voor stoutmoedige speculaties' (blz. 686).

'De hedendaagse wetenschap ontkent het bestaan van een dergelijke invloed; de archaische wetenschap bevestigt deze' (blz. 699).

'De hedendaagse geologie en antropologie zullen het natuurlijk oneens zijn met onze opvattingen' (blz. 71).

'Wat weet de moderne wetenschap over de duur van de wereldtijdperken, of zelfs over de lengte van geologische perioden? Niets, absoluut niets' (blz. 66).

Er zijn wat dit betreft enkele 'overeenkomsten' en 'verschillen'. Men kan niet ontkennen dat de wetenschappelijke methoden hulp kunnen bieden in het beter begrijpen van mensen in deze en de daarop volgende eeuw. Aan de ene kant domineren de moderne wetenschap en technologie alles in het leven, maar aan de andere kant kan de wetenschap veel kwaad veroorzaken als zij teveel haar eigen gang gaat. Neem er nota van hoe zeer de schade, die is veroorzaakt door de gekke-koeien-ziekte en de genetische manipulatie, de omgeving kan veranderen. Tot

hoever kan men gaan met de reageerbuis-baby? De resultaten van deze door de mens gemaakte voortbrengsels zijn gevaarlijk en in sommige gevallen zijn zij onbeheersbaar omdat de wetenschap geen rekening houdt met de natuurwet.

De wetenschap heeft haar zwakke kanten en haar beperkingen op sommige gebieden. Als de wetenschap in het algemeen gesproken ervoor open staat om haar onderzoek in overeenstemming te brengen met de natuurwet: als de wetenschap zich in de juiste richting beweegt om de latente vermogens in de mensheid te ontplooien, dan kan de wetenschap van nut zijn voor het verkrijgen van een beter begrip van kosmologie, antropologie en van de ontwikkeling van de mensheid.

Tot slot zou ik enkele uitspraken uit *De Geheime Leer* willen aanhalen:

'Omdat in deze tijd slechts een bepaald gedeelte van de geheime leringen bekend kan worden gemaakt, zouden deze zelfs door theosofen nooit worden begrepen, indien zij zonder enige uitleg of toelichting zouden worden gepubliceerd. Daarom moeten zij tegenover de speculaties van de moderne natuurwetenschap worden gesteld. Archaische axioma's moeten naast moderne hypothesen worden gezet en de vergelijking moet aan de scherpzinnige lezer worden overgelaten.'⁵

'De hele zaak is nu van beide kanten aan de lezer voorgelegd, en aan hem blijft de beslissing of de samenvatting ervan in ons voordeel uitvalt of niet.'⁶

Het moet daarom worden overgelaten aan de intuïtie en de hogere vermogens van de lezer om, zover hij kan, de betekenis van de gebruikte allegorische uitdrukkingen te begrijpen. Men moet dan ook bedenken dat al deze stanza's zich eerder richten tot de innerlijke vermogens dan tot het gewone begripsvermogen van het fysieke brein'⁷

Bibliografie:

- Blavatsky, H.P. *The Secret Doctrine*, deel I. The Theosophical Publishing House, Adyar, 1979. (84) +xviii+696 blz
- Blavatsky, H.P. *The Secret Doctrine*, deel II. The Theosophical Publishing House, Adyar, 1979. xx+817blz
- Blavatsky, H.P. *The Secret Doctrine*, General Index and Bibliography. The Theosophical Publishing House, Adyar, 1979. 520 blz
- Blavatsky, H.P. *Introduction to the Secret Doctrine*, Pasadena, 1988
- Moia, Beverly B. *An Intuitive Approach to the Seven Stanzas of Dzyan*. Dept. of Education, T.S. in America, Wheaton, 1986, 29 blz
- Prem, Sri Krishna *Initiation into Yoga — An introduction to the Spiritual Life*, A Quest Book, T.S. in America, Wheaton, 1986, 128 blz
- Prem, Sri Krishna and Ashis, Sri Madhava *Man, The Measure of All Things, in the Stanzas of Dzyan*, The Theosophical Publishing House, Wheaton, 1969, 360 blz
- Spierenburg, Henk J, *The Inner Group Teachings of H.P. Blavatsky to her Personal Pupils* (1890-91). 2nd ed. Point Loma Publications, 1995, 254 blz
- Tomas, Bertram A. *The Secret Doctrine and Modern Science*, The Blavatsky Lecture 1922.

The Theosophical Publishing House, London, no date, 36 blz

Noten:

- 1 National Geography, 'Celebrations of Earth and Beyond', januari 2000
- Scientific American, 'The Earth from Inside Out', maart 2001
- 2 Theorie is een uiteenzetting of een verzameling van uiteenzettingen bedoeld om een verschijnsel of een groep verschijnselen te verklaren; een abstracte gedachte die in de praktijk niet aan een onderzoek is onderworpen; een veronderstelling of gissing.
- Theorema is een idee of leerstelling die op bewijsbare gronden waar is of waarvan aangenomen wordt dit te zijn. (American Heritage Dictionary)
- Een theorie is eenvoudig een hypothese, een speculatie en geen wet. (GL deel II, blz 665)
- 3 *De Geheime Leer*, blz VIII, voorwoord, deel I
- 4 Een percentage van in totaal 23%
- 5 *De Geheime Leer*, blz 480, deel I
- 6 *ibid.*, blz 668, deel I.
- 7 *ibid.*, blz 21, deel I

Vertaling: Ton van Beek

Het heeft geen zin te vragen
hoe het denkvermogen leeg kan zijn.
In het 'hoe' speelt het denkvermogen
een spelletje met zichzelf.

Uit: "In the Light of Silence,
all Problems are Dissolved"
van J. Krishnamurti

Chela's

– H.P. Blavatsky

Wat zijn chela's, en over welke vermogens beschikken zij? Hebben zij tekortkomingen, en in welke details verschillen zij van mensen die geen chela zijn? Moet ieder woord dat door een chela geuit wordt als een waarheid worden opgevat? Deze vragen dringen zich op omdat vele mensen er een tijdlang bijzonder absurde denkbeelden over chela's op nagehouden hebben, en toen men ontdekte dat deze ideeën gewijzigd moesten worden, was de reactie in sommige gevallen tamelijk heftig.

Het woord 'chela' betekent gewoon 'een *discipel*'; maar het is verder uitgekristalliseerd in de literatuur van de theosofie, en heeft volgens sommigen evenveel verschillende definities als het woord 'God' zelf. Sommige mensen zijn zo ver gegaan dat ze zeiden dat wanneer iemand een chela is, hij onmiddellijk naar een niveau wordt getild waarop ieder woord dat hij ongelukigerwijs uitspreekt wordt genoteerd als *ex cathedra*, en hem wordt niet het voorrecht gegund te spreken als een gewoon iemand. Als ontdekt werd dat enige uitspraak op persoonlijke titel en verantwoordelijkheid gedaan was, werd hij ervan beticht zijn gehoor te hebben misleid.

Nu moet dit onjuiste idee voor eens en voor altijd gecorrigeerd worden. Er zijn chela's en chela's, net als er MAHATMA'S zijn en MAHATMA'S. Er zijn MAHATMA'S die in feite zelf de chela's zijn van hen die nog hoger zijn. Maar niemand zou ook maar een moment een chela die net zijn moeizame reis begonnen is verwarren met die grotere chela die een MAHATMA IS.

In feite is de chela een ongelukkig mens die de eerste stappen gezet heeft op 'een niet gemanifesteerd pad', en Krishna zegt dat 'dat het moeilijkste pad is'.

In plaats van de constante spreekbuis te zijn van zijn goeroe, merkt hij dat hij meer alleen staat in de wereld dan zij die geen chela's zijn, en zijn weg is omgeven met

gevaren die menig aspirant zouden afschrikken als ze in natuurlijke kleuren afgeschilderd waren, zodat in plaats van het aanvaarden van zijn goeroe en het slagen voor een toelatingsexamen met het oog op het krijgen van een propedeuse in de Kunst van het Occultisme onder de constante en vriendelijke leiding van zijn meester, hij eigenlijk binnendringt in een bewaakte omheining, en vanaf dat moment moet hij vechten en overwinnen – of sterven. In plaats van te aanvaarden, moet hij aanvaarding waardig zijn. Evenmin mag hij zichzelf aanbieden. Een van de Mahatma's heeft eens geschreven – 'Dring uzelf nooit aan ons op voor het chelaschap; wacht tot het op u neerdaalt'.

En nadat hij geaccepteerd is als chela, is het niet waar dat hij alleen maar het instrument is van zijn goeroe. Hij spreekt net als vroeger als alle gewone mensen, en alleen wanneer de meester door middel van het magnetisme van de chela een feitelijk geschreven brief stuurt, kunnen de toeschouwers zeggen dat door hem een communicatie tot stand kwam.

Misschien gebeurt het hen, net als iedere andere auteur af en toe, dat zij tot ware of schone uitingen komen, maar dat is nog geen reden om te concluderen dat tijdens die uiting de goeroe door de chela sprak. Als de kiem van een goede gedachte aanwezig was in het verstand, zou de invloed van de goeroe, net als de milde regen op het zaad, er de oorzaak van hebben kunnen zijn dat deze plotseling tot leven kwam en ongewoon bloeide, maar dat is niet de stem van de meester. In feite zijn de gevallen zeldzaam waarin de meesters door een chela spreken.

De krachten van chela's variëren al naar gelang hun vooruitgang; en iedereen zou moeten weten dat als een chela enige 'krachten' heeft, hem niet is toegestaan deze te gebruiken behalve in zeldzame en buitengewone gevallen, en hij mag er nimmer over opscheppen dat hij ze bezit. Daaruit volgt dus dat zij die slechts beginners zijn, niet meer of grotere krachten bezitten dat een gewoon mens. In feite is het doel voor de chela niet het verwerven van psychische vermogens; zijn voornaamste taak is zich zelf te ontdoen van dat overheersende gevoel van persoonlijkheid dat de dikke sluier is die ons onsterfelijke deel voor het oog verbergt – de echte mens. Zolang hij dit gevoel laat bestaan, zo lang zal hij precies op de drempel van het occultisme moeten blijven staan, niet in staat verder te gaan.

Sentimentaliteit, nu, helpt een chela niet verder. Zijn werk is hard, zijn pad vol stenen, het einde is ver weg. Met sentimentaliteit alleen zal hij helemaal geen vooruitgang boeken. Wacht hij tot de meester hem vraagt zijn moed te tonen door zichzelf in de afgrond te storten of door de koude hellingen van de Himalaya te trotseren? IJdele hoop; zo zullen zij hem niet roepen. En aldus, daar hij zichzelf niet mag hullen in sentiment, moet het publiek, wanneer zij hem willen beschouwen, geen valse sluier van sentimentaliteit over al zijn woorden en daden gooien.

Laat ons daarom van nu af aan er op toezien dat er wat meer onderscheidingsvermogen gebruikt wordt bij het kijken naar chela's.

Uit: *The Theosophist*, oktober 1884
Vertaling: A.M.I.

Essential Musical Intelligence, Louise Montello. Het gebruik van muziek als weg tot genezing, creativiteit en stralende gezondheid. Stem af op de genezende muziek van de ziel. Quest Books, Theosophical Publishing House.

Van televisie tot de autoradio: muziek vult ons leven. Maar of wij nu zelf musiceren of niet, behalve uitsluitend ervan genieten kunnen wij ook doelgericht muziek toepassen om lichaam, denken en geest te genezen, zegt dr. Louise Montello. Door haar klinische praktijk en onderzoek heeft zij ontdekt wat zij noemt Essentiële Muzikale Intelligentie (EMI), ons aangeboren vermogen om geluid te gebruiken om aan het bewuste denkvermogen voorbij te gaan en rechtstreeks in de diepere lagen van ons wezen te duiken, waar echte genezing kan plaatsvinden.

Puttend uit verscheidene spirituele tradities gaat zij ons voor op een systematische muzikale reis van klinisch beproefde oefen-

ningen om alle vijf zijsniveaus – het lichaam, de adem/energie, het denken, de verbeelding/het intellect en het rijk van gelukzaligheid – in evenwicht en harmonie te brengen. Dit leidt tot een diepe, blijvende verandering. Haar boek staat vol ziektegeschiedenissen en persoonlijke verhalen over de merkwaardige gevolgen van het integreren van EMI in ons leven. Om ons te helpen hetzelfde te doen, verwijst dr. Montello naar allerlei soorten muziek, van klassiek tot trommelen, en biedt zij eenvoudige oefeningen voor het gebruik van EMI op de werkplek, het doen toenemen van de vitaliteit en het te boven komen van verdriet en pijn.

Essentiële Muzikale Intelligentie is een krachtig nieuw systeem tot zelfgenezing dat diep-intuïtief is, spiritueel opwekkend en leuk. Het stimuleert ons dagelijks het lied van de ziel te vinden en te zingen, waardoor we genieten van een beterende gezondheid, creativiteit en welzijn.

“Luister diep naar dit boek! Het helpt ons geluid te proeven voor het welzijn van onze gemeenschap, ons gezin en onszelf.”

- Don Campbell, schrijver van *The Mozart Effect* en *Music, Physician for Times to Come*

“Louise Montello geeft methoden om onze ervaringen met muziek te verdiepen op manieren die bijdragen tot gene-

zing en het cultiveren van wijsheid.”

- Larry Dossey, M.D., redacteur van *Alternative Therapies in Health and Medicine*; auteur van *Healing Beyond the Body*, *Reinventing Medicine*, en *Healing Words*

“Dr. Louise Montello overbrugt oost en west en leert ons creatieve manieren van genezen vanuit beide perspectieven. Lezers leren hoe zij de taal der muziek kunnen gebruiken om spiritueel te groeien, het verleden te helen en een toekomst te scheppen die de kwaliteit van leven verbetert. dr. Montello is een meester in simpele technieken om iedereen te helpen de muziek binnenin ons te vinden.”

- Suzanne B. Hanser, Ed.D., M.T.-B.C., directeur van het Muziektherapieprogramma aan de Berklee School of Music; Secretaris/penningmeester van de Wereldfederatie van muziektherapie; auteur van het *Music Therapy Handbook*

Louise Montello, D.A., N.C.PsyA., C.M.T., is een geregistreerd muziektherapeute/psychoanaliste, klinisch onderzoekswetenschapper in de psychologie aan de New York University, oprichter/directeur van het Creative Arts Therapy Certificate Program aan New School University, directeur van Musician's Wellness, Inc. en freelance jazz pianiste en componiste.

School of the Wisdom, India

Van 7 oktober tot en met 29 november 2002 wordt er in Adyar, Chennai, India weer een School of the Wisdom gehouden; de weekends zijn vrij.

Het thema is "J. Krishnamurti in Theosophical History". Professor Aryel Sanat, schrijver van *The Inner Life of Krishnamurti*, zal met de deelnemers van gedachten wisselen over:

- de analytische misvatting: waarom en hoe Krishnamurti en dus theosofie zo'n belangrijke rol speelt in de filosofie;
- transformatie: de vitale essentie van theosofie: theosofie is datgene wat gebeurt in theosofische toestanden van bewustzijn. Het is geen systeem of methode. Systemen en methoden zijn beide afhankelijk van het analytische denkvermogen.
- de eeuwige Renaissance: hoe de theosofische beweging achter alle grote menselijke transformaties stond die rond de 20^e eeuw begonnen; Krishnamurti was de centrale figuur bij deze renaissance.
- de plaats van Krishnamurti in de theosofische geschiedenis: C.W. Leadbeater en Annie

Besant zagen Krishnamurti als een avatarische manifestatie in de 20^e eeuw.

- wat is de aard van het theosofische werk.

Nadere inlichtingen en aanmelding voor deze School bij het Hoofdbestuur, 020 – 676 56 72.

Lezingen Aryel Sanat Naarden

Zoals aangekondigd zal Professor Aryel Sanat ook van 19 tot 22 september 2002 in het I.T.C. te Naarden lezingen houden over "Krishnamurti in de theosofische geschiedenis: de belangrijkste reden waarom de Theosophical Society werd gesticht, volgens H.P. Blavatsky en haar leraren".

Landdag Belgische TV

Op zondag 6 oktober 2002 wordt in Schoten, provincie Antwerpen, België, de Belgische Landdag gehouden van de Theosofische Vereniging.

Het thema is "Broederschap". Inlichtingen en inschrijving bij Lieneke Ong- Liyanta (+ 32 3 827 43 62) of Eddy Doms (+ 32 3 272 58 53).

Tentoonstelling "BINNENOGEN"

schilderijen van Peter Rauh

Opening: zaterdag 21 september 2002 om 14.00 uur

in het gebouw van de Theosofische Vereniging in Nederland,
Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam

Geopend: zondag 22 september en woensdag 25 t/m zondag 29 september van 14.00 tot 19.00 uur; donderdag 26 september van 14.00 tot 21.00 uur.

Agenda

september 2002

- 19- 22 School Aryel Sanat in Naarden
- 28 Studiegroep Geheime Leer in Amsterdam

oktober 2002

- 6 Belgische Landdag Theosofische Vereniging in Schoten (B)
- 7 okt t/m 29 nov School of the Wisdom, India
- 12 t/m 19 European School te Engeland, Tekels Park.
- 19 Besturendag in Amsterdam

november 2002

- 7 okt t/m 29 nov School of the Wisdom, India
- 9 Nationale studiegroep Goddelijk Plan Barborka in Amsterdam
- 16 Ledendag op het ITC te Naarden. Nadere mededelingen volgen.

december 2002

- 7 Studiegroep Geheime Leer in Amsterdam

januari 2003

- 4 Nationale studiegroep Goddelijk Plan Barborka in Amsterdam

februari 2003

- 4 Studiegroep Geheime Leer in Amsterdam

maart 2003

- 1 Nationale studiegroep Barborka in Amsterdam
- 2 Voorjaarsdag. Nadere mededelingen volgen.
- 12 Studiegroep Geheime Leer in Amsterdam

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht ontnomen worden wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl

Het visionaire venster

Een kwantumfysicus over verlichting*
Amit Goswami 25,90

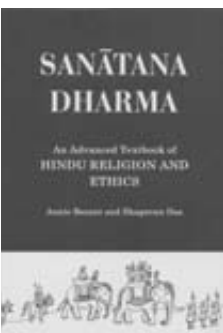
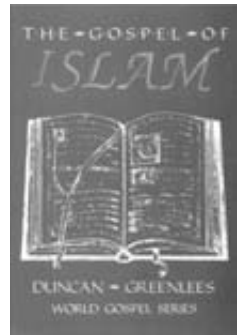
Holistic Science and Human Values (Theosophy Science Centre)
Transactions 5: 2001 4,50
Transactions 4: 1999 4,50
Transactions 3: 1997 4,50
Transactions 2: 1995 4,50
Transactions 1: 1992 4,50

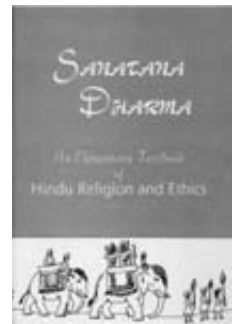
The Esoteric World of Madame Blavatsky

Insights into the Life of a Modern Sphinx
Daniel Caldwell 38,57

The Gospel of Islam
(World Gospel Series)
Duncan Greenlees 8,75

**Sanātana Dharma
Hindu Religion and Ethics**
Annie Besant & Bhagavan Das
An Elementary Textbook 7,65
An Advanced Textbook 10,20

Old Diary Leaves Series 3, 4, 5,
6 van Olcott zijn weer verkrijgbaar
(deel 1 en 2 zijn in herdruk)

* Levering door ons alleen aan particulieren

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever, tenzij anders vermeld. Wij zijn maandag tot en met vrijdag van 10.30 tot 17.00 uur geopend. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.